

žurnál

Žurnál Univerzity Palackého v Olomouci | červen 2019 | číslo 4 | ročník 28

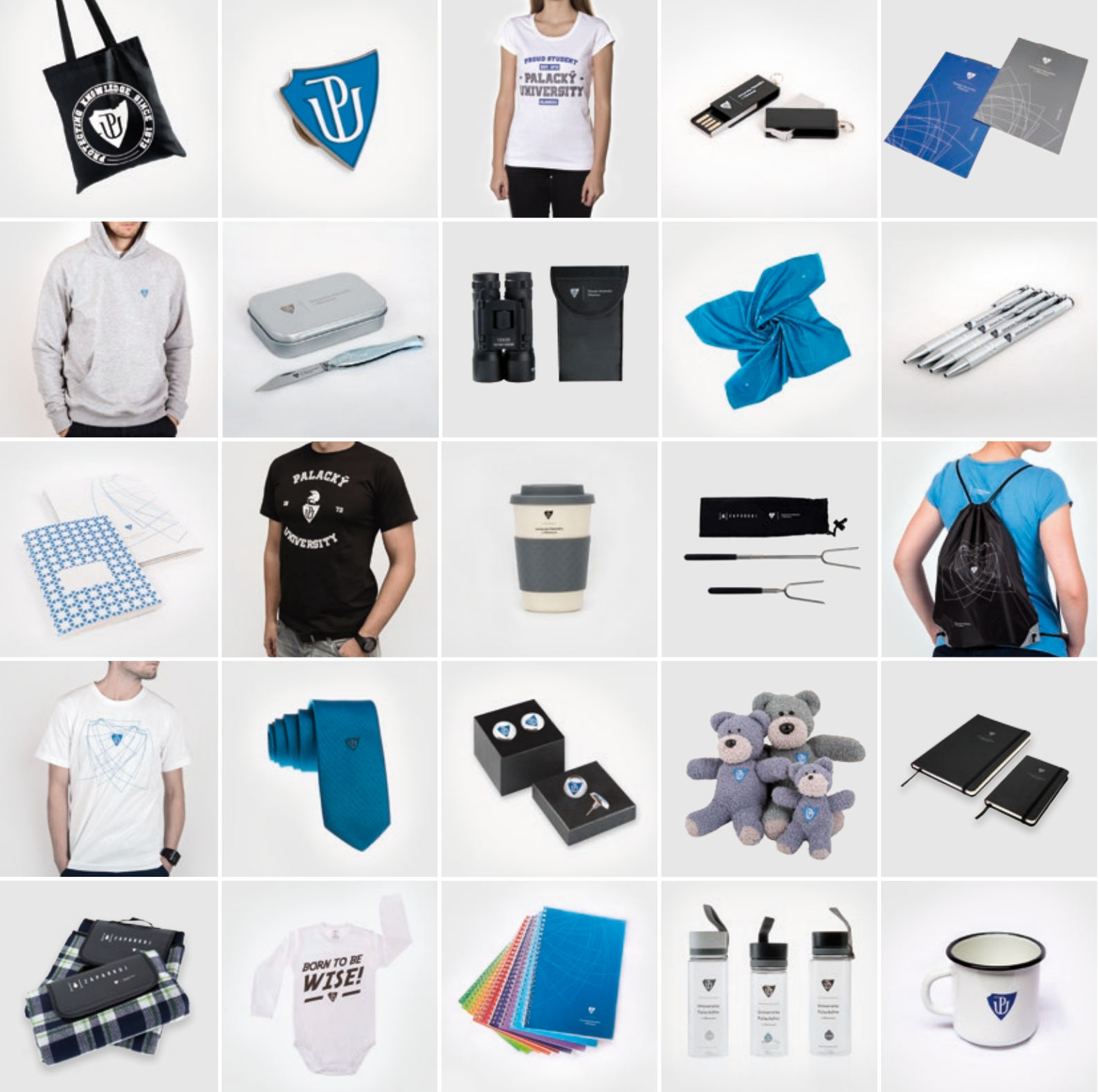
absolvent

Básník a továrník David Voda

Univerzita Palackého
v Olomouci

Genius loci...

UPoint – informační centrum a obchod Univerzity Palackého

UPoint

INFORMACE O UNIVERZITĚ ■ UNIVERZITNÍ PŘEDMĚTY ■
MÓDNÍ KOLEKCE ■ KNIHY ■ STUDOVNA ■ KÁVA ■ WIFI

Dům U Černého psa | Horní náměstí 12 | Olomouc
T: +420 733 690 738 | E: upoint@upol.cz | O: pondělí–pátek 9:00–18:00
www.upoint.upol.cz | www.upoint.upol.cz/eshop

obsah

- 2 — Černí Češi s bílou duší. Olomoucká vědkyně přibližuje zapomenuté osudy namibijských dětí
- 5 — Studentským talentům se na univerzitě daří
- 6 — Bývalá kolej se promění v centrum excelentního výzkumu teologické fakulty
- 6 — Atletický přebor ovládla Janatová a Smutný, Strýčková a Pospíšil bodovali i ve šplhu
- 7 — Kineziologické konference FZV se účastnil i britský odborník na biomechaniku pohybu
- 7 — Díky programu dofinancování se zvýší počet mediků i konkurenceschopnost fakulty
- 8 — Ateliér fotografie pedagogické fakulty představil tvorbu studentů
- 8 — Okno do praxe si nenechaly ujít stovky studentů
- 9 — Olomoucké právníké dny připomněly třicet let svobody
- 9 — Univerzita má díky filozofické fakultě Francouzské centrum
- 10 — Unikátní metoda urychluje chemické reakce pomocí jediného atomu
- 11 — Časopis právníké fakulty míří do prestižní databáze Scopus
- 12 — Do boje s rakovinou vstupuje nový hráč – tantal
- 13 — Portrét – Soňa Formánková, vedoucí katedry sportu
- 16 — Úspěchy akademiků a studentů
- 19 — Jazykové okénko
- 20 — Kaleidoskop krátkých zpráv
- 22 — Andrew Feustel – astronaut, jehož příběh inspiruje
- 24 — AFO mýtické, filmové i vědecké
- 25 — Rozhovor – Vojenský historik Eduard Stehlík: Vraťme hrdinům jejich jména
- 28 — Reportáž – Jak se testuje metodika pro záchranáře
- 32 — Nemocnice, kde se léčí písničkou
- 33 — Zkušenost – Michala Chadimová: Česko mě asi neudrží
- 35 — Absolvent – David Voda: Sním o galvanickém impériu a malé galerii
- 38 — Odkaz – Z olomouckého teologa vídeňským arcibiskupem
- 39 — Zrcadlení – Kolumbie
- 40 — Univerzita v síti

titulní strana: absolvent UP – David Voda
foto: Gabriela Knýblová

Žurnál | Vychází dvakrát za semestr | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754
Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc
IČ: 61989592 | Předseda redakční rady: Petr Bilík | Vedoucí redakce: Ivana Pustějovská | Layout: Věra Marešová | Sazba: Michaela Cyprová | Korekce: Jiří Slavík
Redakce | Biskupské nám. 1, Olomouc | telefon: 585 631 155 | e-mail: zurnal@upol.cz
Tisk | Profi-tisk group Olomouc | Náklad 4 000 ks

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Vážené kolegyně a kolegové,
milé studentky a studenti,
přátelé Univerzity Palackého,

máte v rukou čtyřicet stránek zachycujících aktuální dění na naší alma mater. Je to jen malá výseč ze života na univerzitě, přesto si troufám říct, že i tento zlomek velmi dobře ukazuje jejího nezdolného ducha. Stejně jako generace před námi se i my stále snažíme posouvat věci kupředu.

Jsem hrdý, když vidím skvělé výsledky mnoha kolegů v oblasti vědy, výzkumu i pedagogické praxe, a jsem si velmi dobře vědom, kolik úskalí i nezdarů museli překonat a kolik energie a obětavosti pro naši alma mater přinesli. Zároveň mě naplňuje optimismem, když se setkávám se studenty, kteří si vedle náročného studia najdou čas a dělají něco pro druhé. Jako například naši medicí, když v „medvídkovské“ nemocnici seznamují malé děti s prací lékařů, jak o tom píše tento Žurnál.

Máme za sebou další akademický rok. Byl náročný, stejně jako byly ty předchozí a stejně jako budou ty následující. Tak už to v našem univerzitním životě chodí. Děkuji všem akademikům, zaměstnancům, studentům i mnoha našim příznivcům za to, co v tomto roce pro Univerzitu Palackého vykonali a že neztratili víru v naše univerzitní společenství a jeho hodnoty. Vážím si toho a věřím, že nastávající akademický rok zvládneme společně stejně dobře.

Přeju všem hezké léto, dostatek času a příležitostí k regeneraci a už teď se těším na podzim na viděnou.

Jaroslav Miller
rektor Univerzity Palackého

téma

text: Ivana Pustějovská
foto: Milada Hronová, archiv KM

Namibijské dívky
v Bartošovicích, 1987

Černí Češi s bílou duší

Olomoucká vědkyně přibližuje zapomenuté osudy namibijských dětí

Je to příběh zčásti dojemný, zčásti smutný a zčásti znepokojivý. Je to příběh 56 afrických dětských válečných polosírotků, které přijal tehdejší československý režim v rámci socialistické spolupráce, aby se tady učili a zapomněli na válku. Je to vyprávění o „černých Čechích s bílou duší“, kteří se po letech museli vrátit do Namibie – země, kterou neznali, jejímž jazykem nemluvili a v níž nechtěli žít. Ale hlavně je to svědectví o tom, jak si režimy a politici hráli s dětmi jako s figurkami v Člověče nezlob se. Téměř neznámé osudy tzv. namibijských Čechů mapuje ve svém výzkumu Kateřina Mildnerová z Filozofické fakulty Univerzity Palackého.

Afrikanistka z katedry sociologie, andragogiky a kulturní antropologie filozofické fakulty se o Namibijcích, kteří se považují za Čechy, poprvé dozvěděla v roce 2000 při svých studiích na univerzitě v Plzni. Tam poznala dvě studentky z Namibie, které mluvily česky a ke svému „češství“ se hrdě hlásily. „Zaujalo mě téma obyčejného člověka na pozadí velkých dějin. Člověka, který je ve vleku událostí, a protože je dítě, tak nemůže sám vůbec nic ovlivnit. Je jak rostlinka, kterou vytrhneme a snažíme se ji přesadit do jiného prostředí, kde ona už ale nezakoření a není schopna dalšího plnohodnotného života,“ vysvětluje počátky svého výzkumu.

Československá idyla

Kateřina Mildnerová mluví o 56 dětech, které se dostaly v polovině osmdesátých let do tehdejšího socialistického Československa. V Namibii, která byla jednou z posledních afrických kolonií, totiž probíhaly dlouholeté boje za nezávislost. Guerillovou válku vedlo tamní SWAPO, národně osvobozenecké hnutí, jehož aktivity podporovaly země tehdejšího východního bloku. I proto dostali jeho vojenští představitelé nabídku poslat téměř šedesátku kluků a holčiček ve věku pěti až sedmi let na vychování a vzdělání do spřátelené socialistické země.

Děti byly od roku 1985 umístěny v internátní škole v Bartošovicích, v roce 1988 je převezli do nově zrekonstruované základní internátní školy do Pracha-

tic. Učily se česky, sportovaly, chodily do školy. Některé si „adoptovaly“ české rodiny a braly je na víkendy, na prázdniny. Také je využíval k propagaci režim – rozesmáli černoušci – SWAPO pionýři zpívali a defilovali v prvomájových průvodech. „Jejich pobyt byl pro ně idylický, bylo o ně velmi dobře postaráno, měli čerstvé exotické ovoce a dobré vybavení,“ popisuje Mildnerová.

Konec snu a africká realita

Idyla skončila pro nic netušící děti na počátku devadesátých let, kdy Namibie vyhlásila nezávislost. Nově ustavená republika požádala o vydání svých občanů. Po složitých diplomatických jednáních se děti opravdu na podzim 1991 vrátily. Nebyl to šťastný návrat. Přijely do země, kterou neznaly a jejímž jazykem nemluvily. Navíc několik let byla skupina zvyklá být stále spolu. I to skončilo.

V roce 2017 se Kateřina Mildnerová poprvé vydala na terénní výzkum do Namibie. Se situací už byla obeznámena, protože tématem se před ní zabýval její manžel – antropolog. Práci ale nedokončil a ona ji převzala. „Příjezd byl neuvěřitelný, přijali mě s otevřenou náručí. Byla jsem symbolem všeho, co miluji. Ta důvěra, která se s respondentem navazuje při výzkumu dlouhé týdny i měsíce, byla okamžitá,“ popisuje vědkyně.

Podařilo se jí zkontaktovat a zmapovat osudy 38 dnešních čtyřicátníků. Ve většině případů ale nešlo o příběhy s happy endem.

Kateřina Mildnerová (* 1978)

Afrikanistka a sociální a kulturní antropoložka, která působí na katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF UP. Předsedkyně České asociace pro africká studia. Odborně se zabývá religiozitou subsaharské Afriky a problematikou identity a pojetí domova u migrantů, absolvovala několik výzkumných pobytů v Zambii, Beninu a Namibii. Je autorkou tří monografií: *Můj soused čaroděj* (2008) a *Pití fetišů – Náboženství a umění vodun v Beninu* (2012), *From where does the bad wind blow. Spiritual healing and witchcraft in Zambia, Lusaka* (2015). V současné době připravuje monografii o identitě a pojetí domova u namibijských Čechů.

Zaujalo mě téma obyčejného člověka na pozadí velkých dějin. Člověka, který je ve vleku událostí, a protože je dítě, tak nemůže sám vůbec nic ovlivnit. Je jak rostlinka, kterou vytrhneme a snažíme se ji přesadit do jiného prostředí, kde ona už ale nezakoření a není schopna dalšího plnohodnotného života.

„Bylo to různé. Někteří rodiče byli vysokými hodnostáři ve vládnoucí straně a ty děti pak měly cestičku vyšlapanou. Těch ale bylo minimum. Většina žila v těžkých životních podmínkách, ve slumech, v plechových boudách bez pitné vody na hranici chudoby,“ vypráví a vzpomíná například na mladou ženu žijící ve stanu, která ale do dneška schovává pomačkané vysvědčení se samými jedničkami z Prachatic. Návrat do Namibie byl totiž pro prachatické děti velmi těžký – byly rozmístěny ke svým či adoptivním rodinám po celé zemi, mnohé z nich se ocitly na zaostalém venkově bez elektřiny. Některé rodiny tehdy třináctileté dívky, které se staly s evropským vzděláním dobrým artiklem, ihned „provdaly“.

„Mnozí měli velké psychické potíže, neznali místní jazyk, ani angličtinu, takže měli problém se vůbec začlenit do tamního vzdělávacího systému, z části z nich se stali bezdomovci, dostali se na samé dno, někteří propadli alkoholu nebo drogám. Všichni prožívali těžké stavy kulturního vykořenění a samoty a bezmoci,“ vysvětluje Kateřina Mildnerová.

Nesnadné návraty

Ani po 28 letech života v Namibii se mnozí z nich nevzdali snu o návratu domů – do Česka. „Jedním z téměř neuvěřitelných

zjištění mého výzkumu je skutečnost, že oni se i po tolika letech cítí být Čechy, stále mluví česky, používají svá česká jména, která jim daly vychovatelky tady, jsou spolu stále v kontaktu. Mimochodem, i své děti pojmenovávají po českých pohádkových postavách – Růženka, Zlatovláska, Popelka,“ vyjmenovává vědkyně z Univerzity Palackého.

Případný návrat dnes již dospělých lidí do proměněné země ale nebude snadný. Někteří už tu zkušenost mají. V devadesátých letech mohli znovu přijet a studovat vysokou školu. „Přijelo jich 15. Dostudovali čtyři nebo pět, zbylí to vnímali jako návrat do bezstarostného dětství a nebyli schopni na školách fungovat. Nakonec byli deportováni. Ale i ti, co dostudovali, měli po návratu do Namibie těžkou pozici. Jejich diplomy nechtěli uznat, a tak je nikdo nechtěl zaměstnat. Nakonec se to ale podařilo a v současné době ti, kteří mají českou vysokou školu, pracují v poměrně slušných pozicích.“

Sociální experimenty nekončí dobře

Kateřina Mildnerová je vědkyně, vedle terénního výzkumu pracuje v archívech a výsledkem její práce by měla být na podzim kniha o namibijských Čechách. „Knížka není jediným výsledkem mé práce.

V současné době připravujeme ve spolupráci s Audiovizuální produkcí Univerzity Palackého i dokumentární film. A také se mi podařilo díky výzkumu spojit přes sociální sítě české rodiny s tehdejšími dětmi, kterým se tady věnovaly. Bylo to hodně emotivní.“

Na počátku června by se část hrdinů tohoto příběhu měla vrátit do Česka, měli by tady pracovat. „Jejich vize je taková, že budou pracovat, a až něco vydělají, tak sem chtějí dostat své děti, aby s nimi tady mohly žít,“ popisuje plány Kateřina Mildnerová a jen na okraj dodává, že nikdo z těchto Namibijských neplánuje přivést si do Česka manžela či manželku. „Žádné z těch manželství totiž nedopadlo dobře, ty kulturní rozdíly byly tak velké, že to nešlo. Jediné spokojené manželství mají ti, kteří mají českého partnera. To jsou například dívky, které u nás studovaly vysokou školu, našly si českého muže a on s nimi žije v Namibii. Tam to funguje.“

Každý příběh by měl přinést i nějaké poučení. Kateřina Mildnerová ho formuluje docela přesně, byť ne zrovna optimisticky. „Osud namibijských dětí je důkazem, že jakákoli politická manipulace s dětmi je nebezpečná a může natrvalo poškodit dětskou psychiku. Kvůli tomuto sociálnímu experimentu mají tyto děti šrámy na duši do konce života.“

Dospívající namibijské děti se svými hudebními idoly při odjezdu z Prachatic, 1991

Výlet namibijských dětí do Annína, 1989
Repatriace namibijských dětí z Prachatic do Namibie, 1991

Studentským talentům se na univerzitě daří

Již popětadvacáté letos mohli studenti přihlásit své básnické a prozaické texty do literární soutěže vyhlášené rektorem Univerzity Palackého v Olomouci. Odborná porota, ve které usedla literární expertka Jana Vrajová, dvojnásobný držitel ceny Magnesia Litera Radek Malý a spisovatel a autor detektivek Michal Sýkora, hodnotila celkem 95 textů od 89 studentů prezenčního bakalářského

a magisterského studia ze všech osmi fakult UP.

Vítězi básnické kategorie se stal student české filologie a historie filozofické fakulty Adam Hošek. Druhé místo za poezii získal student angličtiny pro tlumočení a překlad Martin Schweitzer, třetí Miki Strejčků, student české a japonské filologie. Čestným uznáním se můžou pochlubit studentky z pedagogické fakulty

Jaroslava Vitteková a Marie Hroudová. V kategorii povídka zvítězila studentka biochemie přírodovědecké fakulty Radka Činčalová. Druhé místo obsadila Eliška Charvátová, studentka francouzské filologie a filmových studií filozofické fakulty. Třetí pak posluchačka z katedry žurnalistiky Pavla Skřivánková. Čestné uznání si zasloužila Barbora Jarinová, studentka ruské a francouzské filologie.

ADAM HOŠEK

MARNOST

svět se změnil
tolikrát už skončil
tolikrát už zavřeštěl kámen a roztál sních
tolikrát už přišlo po chřípání jaro
a po dni noc
a po noci den
tolikrát že se čísla rozpadla
je ráno
je ráno a ve spáncích buší
svět se změnil

NEBOJ SE

lehni si a neboj se
podívej
nebe je veliký
schováme se pod něj
schováme se pod něj oba

TO ČEHO

čehoto čehoto
ze všeho nejvíc se bojím
čehotoče hotoče

MARTIN SCHWEITZER

Vztah zatavený v křemíku
A kola rvou kočící hlavy
Další odhozený vajgl
Žlutý majáček zatavený v tváři neonu
A tramvaje jsou
v posledním tažení

Revizoři spí

▪

Třepou se ti ruce
a třepe se vlak
ticho
vypne motor/
a ty marně hledáš tvary
ve tmě za oknem
-zvoní.
Zvoní ti v uších a na dveře
ti snad zítra zazvoní
poštačka
Ale než uteče, stihneš ji-
jindy utekla

do tvarů
a tmy.

MIKI STREJČKŮ

2:44

Leže ponořen do nekonečna
melodií konečných tónů
bledých sytostí
připomínajících
nesmírno duše a také
vesmírnou beznaději.

slunce jasná světů jiných skrývající se již
několikátou noc před zraky napjatého
publika

Doprovázen tančícím smutkem
při přebrodu sebou k sobě,
při přerodu sebe v sebe
plakaje toužíš po –
útoku; útěku; útěše
ze zálohy.

při pohledu z jiných planet jiných galaxií,
v jejichž souhvězdích je začleněno Slunce

8 fakult 1 univerzita

Bývalá kolej se promění v centrum excelentního výzkumu teologické fakulty

Cyrlometodějská teologická fakulta vybuduje z někdejší koleje Marie Kudeřkové v Kateřinské ulici své centrum vědy a výzkumu. Přestavbou podle návrhu studia Ječmen vznikne moderní zázemí pro vědecké týmy Institutu sociálního zdraví (OUSHI) či Centra pro práci s patristickými, středověkými a renesančními texty, pro pracovníky, kteří se podílejí na mezinárodní studii HBSC, nebo pro studenty doktorského studia.

Budova po rekonstrukci nabídne učebny, pracovny, poradensko-terapeutické prostory nebo třeba laboratoř pro měření biomarkerů v souvislosti se sociálními vědami. „Podařilo se nám vytvořit metodiku

na měření hladiny oxytocinu. Jeho spojení se spiritualitou se v České republice nikdo v takovém rozsahu odborně nevěnuje. V laboratoři budeme měřit i další hormony, například kortizol, nebo kožní odpor či EKG. Na teologickou fakultu to může znít zvláště, nicméně z měření získáme cenné informace pro náš výzkum sociálního zdraví,“ uvedl děkan Peter Tavel.

Stavební práce se týkají především interiéru objektu, dojde ale i na zásahy do vnější podoby. Hlavní vchod se přesune do nárožní věže, v ní také vznikne podkrovní kaple svatě Kateřiny. „Symbolicky korunuje celou budovu, a to v podobě obnovené nárožní helmice. Ta se ovšem ne-

omezuje na historickou citaci, ale do harmonického celku rekonstruované stavby přináší velkorysý novotvar, který toto urbanisticky exponované místo vhodně dotváří,“ komentovali návrh malé svatyně Lukáš Blažek a Vojtěch Jemelka, autoři přestavby ze studia Ječmen. Olomoucké architektonické studio mimo jiné stojí i za podobou obchodu a informačního centra Univerzity Palackého UPoint na Horním náměstí.

Náklady na stavbu se předpokládají ve výši čtyřicet milionů korun, prostředky fakulta získala díky dotačnímu rámci ISPROFIN (Informační systém programového financování) MŠMT ČR. (vim)

Atletický přebor ovládla Janatová a Smutný, Strýčková a Pospíšil bodovali i ve šplhu

Tradiční jarní sportovní přebory Univerzity Palackého znají své letošní vítěze. Nejlepší výkony na větrných atletických závodech předvedla Daniela Janatová z přírodovědecké fakulty a rekreolog Štěpán Smutný, ve šplhu kralovaly vesměs známé tváře. Prvákům Veronice Strýčkové a Ondřeji Pospíšilovi se podařilo vybojovat medaile v obou soutěžích.

Studentka tělesné výchovy a matematiky byla s časem 4,30 sekundy nejrychlejší ve šplhu na čtyřmetrovém laně, jako třetí skončila na laně osmimetrovém. „Dělám atletiku, skáču o tyči. Mám sílu v ruku, tak to bude tím,“ komentovala Veronika Strýčková své výkony na přeboru ve šplhu. Sílu v rukou potvrdila později na atletickém stadionu, když mezi ženami hodila nejdá-

le oštěp, navíc přidala stříbrnou medaili ze skoku vysokého. Kompletní sadu medailí během jara získal také Ondřej Pospíšil, studující tělesnou výchovu a angličtinu se zaměřením na vzdělávání. V běhu na 100 metrů bral zlato, ve šplhu pak stříbro a bronz.

Daniela Janatová na atletickém přeboru triumfovala hned ve čtyřech disciplínách. Kromě štafety to bylo v běhu na 100 a 400 metrů a ve skoku dalekém. Cenu pro nejlepšího muže přeboru získal její kolega z Atletického klubu Olomouc Štěpán Smutný. „Skočil jsem 679 centimetrů. Není to nic moc, ale s ohledem na vítr a na to, že teď moc netrnuji, je to dobré,“ komentoval svůj výkon ve skoku dalekém.

Na atletickém přeboru, kterého se ve větrném počasí zúčastnilo na 200 závodníků, se blýskla také Soňa Lisníková z přírodovědecké fakulty, výškař Ondřej Tesař nebo Jan Uhrin, který zvítězil ve vrhu koulí a bral druhé místo v hodu diskem. Přímou parádní atmosférou se pak mohl pochlubit přebor ve šplhu, kde kromě Veroniky Strýčkové ovládli jednotlivé disciplíny Michaela Veličková, Jonáš Vilikovský a Michal Sláma, známí již z předešlých ročníků. (vim)

Kineziologické konference FZV se účastnil i britský odborník na biomechaniku pohybu

Témata z fyzioterapeutické a rehabilitační praxe v návaznosti na aktuální možnosti biomechanických analýz pohybu nabídly konference a workshop, které uspořádal Ústav fyzioterapie fakulty zdravotnických věd ve spolupráci s biomechanikou z fakulty tělesné kultury. Hostem byl Jim

Richards z britské University of Central Lancashire.

Na konferenci se mluvilo například o elektroakupunktuře, kdy Peter Olšák z Oddělení rehabilitace Fakultní nemocnice Olomouc seznámil publikum s případem muže, který si poranil ruku na pásovém dopravníku. Použití elektroakupunktury jako doplňkové rehabilitační metody pomohlo ustoupit od chystané neurochirurgické operace. Ondřej Laštovička z FTK hovořil o vlivu senzomotorických vložek do obuvi na činnost svalů dolních končetin. Studentka fyzioterapie na FZV Hana Ondráčková zase prezentovala práci o představě pohybu, technice, která se používá jako prostředek motorického učení u sportovců nebo hudebníků i jako rehabilitační metoda.

Osmičce příspěvků pozorně naslouchal také profesor Jim Richards, uznáva-

ný odborník na biomechaniku pohybu, se kterým ústav fyzioterapie dlouhodobě spolupracuje. Na konferenci navázal workshopem zaměřeným na povrchovou elektromyografii, vyšetřovací metodu, která podává obraz o aktivitě svalů podílejících se na realizaci konkrétního pohybového úkolu. „Z workshopu bylo mimo jiné zřejmé, že aktuální trendy směřují k uživatelsky příznivým technologiím, které v průběhu měření neomezuji pohyb pacienta a současně umožňují snímat nejen svalovou aktivitu, ale i další veličiny. Tím je možné hodnotit aspekt řízení i mechaniky pohybu v podstatě jedním senzorem. Účastníky zaujala zejména nově vyvinutá technologie, která se zabývá dekompozicí elektromyografického signálu,“ uvedla hlavní organizátorka Barbora Kolářová z ústavu fyzioterapie. (vim)

Díky programu dofinancování se zvýší počet mediků i konkurenceschopnost fakulty

Ke studiu Všeobecného lékařství na lékařské fakultě nastoupí v září 250 prváků, tedy o patnáct procent více než v předchozích letech. Zvýšení počtu studentů je jedním z konkrétních dopadů Národního programu dofinancování lékařských fakult, ze kterého olomoucká medicína v následujících letech získá celkem tři čtvrtě miliardy korun.

„Co jsem zastával funkci děkana, mluvilo se o dvou věcech. Že je výuka medicíny hluboce podfinancovaná a že hrozí velký nedostatek lékařů, neboť starší generace odchází do penze a počet absolventů lékařských fakult tento odchod nestačí pokrýt. Teprve až na konci mého druhého funkčního období jsme se díky vytrvalému tlaku Asociace děkanů lékařských fakult České republiky a za pomoci ministrů zdravotnictví Adama Vojtěcha a školství Roberta Plagy dostali dál,“ řekl Milan Kolář, nyní již bývalý děkan lékařské fakulty.

Upozornil přitom, že nejde jen o prosté zvýšení počtu studentů, respektive absolventů. „Filozofii programu je vůbec zabezpečit výuku budoucích generací lékařů. Díky dofinancování nejsme tolik závislí na anglických studijních programech, které dotovaly ty české. Můžeme podpořit motivovanost pedagogů a posílit konkurenceschopnost fakulty vůči zdravotnickým

zařízením, co se týče platů. Prostředky rozdělíme mezi všechna naše pracoviště, část využijeme na pořízení potřebného vybavení a na opravy a režie. Potřebujeme také nové prostory pro výuku na simulátorech a velkou posluchárnu pro 400 lidí. Jsme tedy připraveni podílet se na financování chystané sdílené budovy s fakultou zdravotnických věd,“ dodal Milan Kolář.

Na dofinancování lékařských fakult v České republice je pro následující desetiletí alokováno 6,8 miliardy korun. Tato částka je založena na kvalifikovaných odhadech Ústavu zdravotnických informací a statistiky, podle kterých patnáctiprocentní navýšení počtu studentů pokryje potřebu nových lékařů vyvolanou odchodem těch stávajících do penze. (vim)

8 fakult 1 univerzita

Ateliér fotografie pedagogické fakulty představil tvorbu studentů

Vizuální zprávu o současném olomouckém vzdělávání ve fotografii nabídla expozice s názvem 4 olomoucké fotografické školy. Jednu ze stěžejních rolí v ní hrál ateliér fotografie katedry výtvarné výchovy pedagogické fakulty.

Výstavu v Galerii města Olomouce připravily Základní umělecká škola Miloslava Stibora Olomouc, oddělení výtvarné výchovy olomouckého Domu dětí a mládeže,

Česká škola fotografie a katedra výtvarné výchovy PdF, která vystavila jedenáct závěrečných kvalifikačních prací. „Vybíral jsem mezi bakalářskými a diplomovými pracemi svých studentů za období posledních pěti let. K vystaveným fotografiím jsme záměrně přiložili jejich práce, aby do nich návštěvník výstavy mohl nahlédnout a případně si udělat detailnější představu o tom, s jakým záměrem vystavená díla vznikla,“

řekl Petr Zatloukal, který ateliér fotografie na katedře výtvarné výchovy vede. Výstavu čtyř olomouckých institucí považuje za průlomovou záležitost. „I když jsme se všemi centry vyučujícími fotografií v kontaktu, bylo to vůbec poprvé, kdy jsme prostřednictvím společné expozice nabídli odborné veřejnosti celkový pohled na stav a vývoj fotografie v olomouckém regionu,“ doplnil Petr Zatloukal. (map)

Okno do praxe si nenechaly ujít stovky studentů

Stovky zájemců přilákala na přírodovědeckou fakultu jedenáctý ročník setkání zaměstnavatelů a studentů Univerzity Palackého Okno do praxe. Akce, které se účastnily všechny fakulty, nabídla prezentace zaměstnavatelů, panelové diskuze, přednášky i zajímavý doprovodný program.

„Přilákala mě možnost přímého setkání se zaměstnavateli. Mám tady možnost

získat informace o firmě, kontakty, dozvědět se o možnostech stáží, brigád či trainee programů,“ uvedla Barbora Piskláková, studentka biochemie na PřF. Jejího kolegu Aleše Kvasničku zase zajímala náplň nabízené práce či možnost posunu v kariéře. „Baví mě technologie a vše, co je spojeno s biochemií. Protože bych nechtěl spadnout do určitého stereotypu,

chci vědět, zda mají firmy v nabídce například talent management, což je program, který rozvíjí schopnosti jednotlivých pracovníků.“

Studenti si mohli vyzkoušet pracovní pohovor nanečisto, nechat si zkontrolovat životopis nebo motivační dopis, dozvědět se, jak využít svých předností na trhu práce, jak požádat o zvýšení mzdy či získat důvěru kolegů.

Okna do praxe se zúčastnilo na šest desítek zaměstnavatelů. „Na takových akcích se snažíme zviditelnit naši firmu a ukázat na trhu práce, že hledáme nové zaměstnance. Chceme se také dozvědět, zda naše práce zajímá potenciální kandidáty a jsme rádi, pokud se nám podaří získat uchazeče na stáže nebo na trvalé pracovní úvazky,“ vysvětlila Pavlína Neubauerová ze Smiths Medical Czech Republic, a.s.

Garantem akce byla PřF UP spolu s Kariérním centrem UP. „Zájem o Okno do praxe byl velký jak mezi zaměstnavateli, tak mezi studenty, kteří se aktivně účastnili besed i doprovodného programu,“ řekla Jitka Janečková Mořková z Kariérního centra UP. (cho)

Olomoucké právnické dny připomněly třicet let svobody

Již potřinácté pořádala právnická fakulta svou nejvýznamnější vědeckou událost akademického roku. Mezinárodní konference Olomoucké právnické dny přilákala přes dvě stě účastníků. Význam symposia, které mělo podtitul 30 let posttotalitního právního řádu, podtrhla účast Pavla Rychetského, předsedy Ústavního soudu.

„Jsem nesmírně ráda, že se podařilo zorganizovat naši tradiční konferenci i letos, kdy si připomínáme třicet let od Sameto-

vé revoluce a tomuto výročí věnujeme téma plenární sekce, právě na tomto místě,“ řekla na úvod setkání děkanka Zdenka Papoušková a vzápětí upozornila na paradox, kdy se konference zaměřená na vývoj posttotalitního právního řádu koná v budově, v níž před rokem 1989 sídlili komunisté.

Na kuriozity byla bohatá také přednáška Pavla Rychetského v úvodní plenární sekci. Předseda Ústavního soudu ji nazval Transformace právního řádu po listopadu 1989.

Na konkrétních případech vzniku a přijímání nových zákonů přiblížil nelehkou přeměnu právního systému. Za úsměvný například považuje fakt, že nově vyjednaná federální vláda byla jmenovaná prezidentem Gustávem Husákem 10. prosince 1989 na Den lidských práv. S nadhledem také vzpomněl, jak narychlo diktoval do telefonu ke schválení prezidentský slib nebo okolnosti vzniku zákonů, které měnily název státu. „Jsem přesvědčený, že i přes některé neúspěchy, a to zejména v oblasti privatizace národního majetku, jsme s kolegy obstáli,“ zhodnotil Pavel Rychetský.

Na plenární jednání navázala jednání v sedmi tematicky zaměřených sekcích. Součástí letošních Olomouckých právnických dnů byl navíc i 6. česko-polský právnický seminář věnovaný aktuálním otázkám právního státu v obou zemích. Koná se vždy jednou za dva roky střídavě v Česku a Polsku a je určený především odborníkům na ústavní právo. Olomoucká fakulta jej hostila již podruhé. „Ukazuje se, že i když se jedná o dvě země, tak problémy z oblasti ústavního práva jsou v zásadě stejné. Řešíme například otázky právního státu, dělby moci, pravomoci prezidenta, ale také praktické otázky týkající se výuky,“ vysvětlil Jiří Jirásek, vedoucí katedry ústavního práva PF UP. (eha)

Univerzita má díky filozofické fakultě Francouzské centrum

Filozofická fakulta je na univerzitní půdě garantem a hybatelem frankofonního dění a stojí také za otevřením nového Francouzského centra UP. Stalo se tak za účasti francouzského velvyslance Rolanda Galharagua, nezávislého senátora a bývalého velvyslance ve Francii Pavla Fischera, rektora UP Jaroslava Millera a zástupců města Olomouce a Olomouckého kraje.

„Pro studenty i veřejnost zde bude francouzská knihovna. Lidé, kteří si budou chtít například udržovat nabytou úroveň francouzštiny ze středoškolských studií, mohou číst literaturu v originále. V centru bude také možnost on-line přístupu do francouzských médií, novin a časopisů. Navíc to bude místo, kde studenti i veřejnost mohou složit mezinárodní zkoušky DELF/DALF. Nebudou už muset jezdit kvůli zkouškám do jiných měst,“ řekl Jaroslav Miller, rektor UP (na snímku spolu s francouzským velvyslancem).

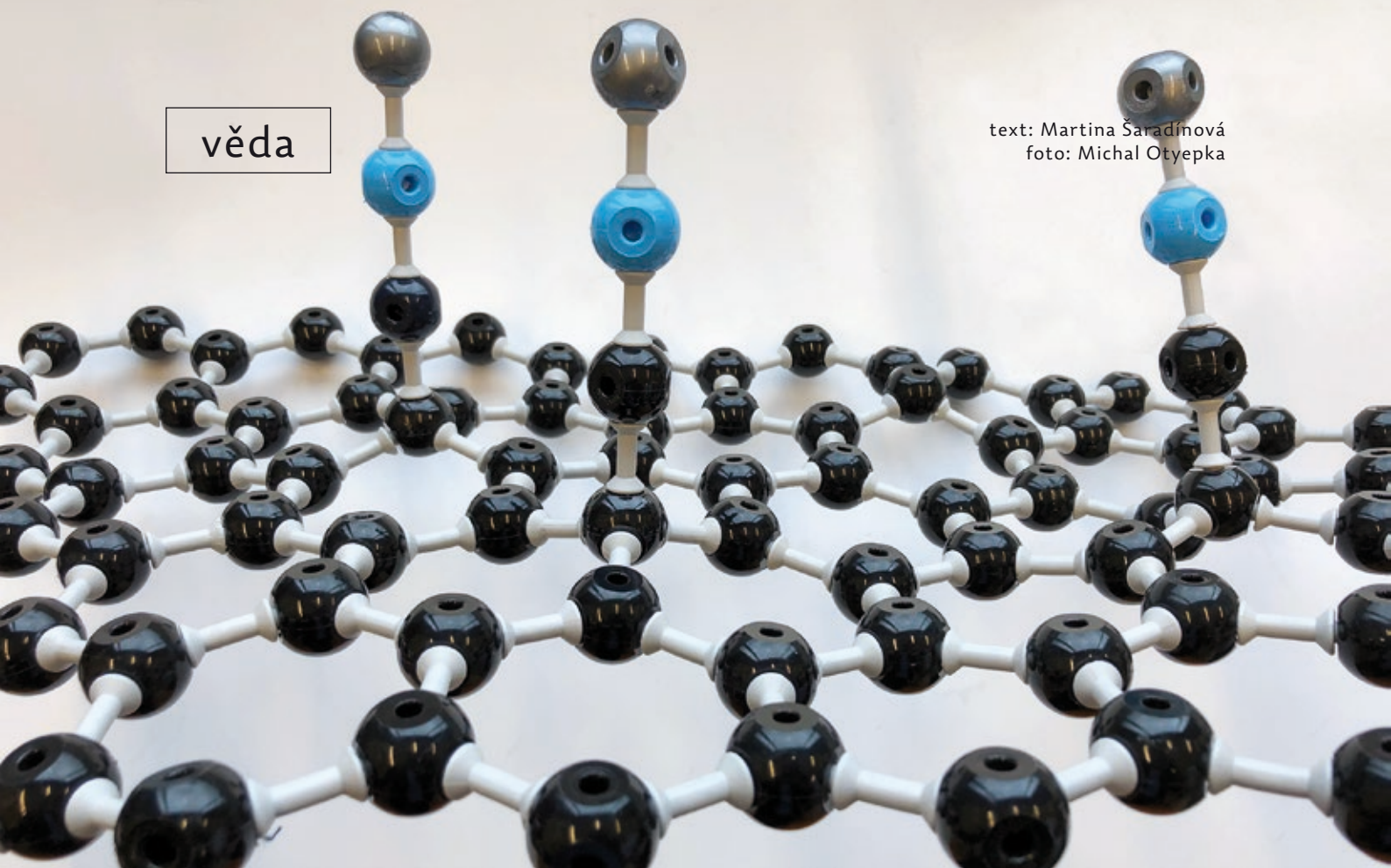
Provizorně je Francouzské centrum Univerzity Palackého umístěno v prostorách katedry romanistiky FF UP,

v budoucnu najde své místo v objektu na třídě Svobody, který nyní prochází rekonstrukcí. (map)

věda

text: Martina Šaradínová
foto: Michal Otyepka

Schematické znázornění atomových kovových katalyzátorů ukotvených na grafenu.

Unikátní metoda urychluje chemické reakce pomocí jediného atomu

Účinné a levné katalyzátory, tedy urychlovače řady chemických reakcí, vyvinuli vědci z Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů ve spolupráci s italskými kolegy z Terstské univerzity. Využili k tomu vlastní unikátní metodu, díky níž dokáží na podložku z uhlíkového materiálu na bázi grafenu pevně ukotvit jednotlivé atomy kovů a zapojit je do reakčního děje. Tím se zvýší výtěžnost chemické reakce a sníží potřebné množství kovů a tedy i výrobní náklady, což uvítají výrobci například v potravinářském, chemickém či farmaceutickém průmyslu.

Pevné kovové katalyzátory se používají nejen v automobilech, kde snižují množství škodlivin ve výfukových plynech, ale i při průmyslové produkci vodíku, amo-

niaku, kyseliny sírové, kyseliny dusičné a dalších látek. V průmyslové výrobě jsou velmi populární, neboť je lze z produkční směsi snadno separovat a znovu použít.

Do kontaktu s reakční látkou však u nich v porovnání s kapalnými „urychlovači“ přichází jen menší množství atomů, což snižuje jejich účinnost. Čeští a italští vědci se proto rozhodli tento limit překonat. Práci publikoval prestižní časopis *Advanced Materials*, jeden ze tří nejvýznamnějších světových časopisů v oblasti materiálového výzkumu.

„Použili jsme chemicky upravený grafen, na který jsme upevnili vhodné funkční skupiny. Ty fungují jako chemické spojky pro následné pevné navázání atomů kovů. Tímto způsobem jsme ukotvili jednotlivé atomy mědi na povrchu grafenu a prokázali jejich rekordní účinnost v urychlení chemických reakcí používaných při výrobě řady farmaceuticky významných substancí,“ uvedl ředitel RCPTM a ideový původce konceptu Radek Zbořil.

Univerzální technologii, která umožní ukotvit a využít pro výtečnost reakce

jednotlivé atomy, považují vědci za přelomovou. Její obrovskou výhodou je zapojení všech kovových atomů do katalytického děje. Z toho samozřejmě plyne i menší množství katalyzátoru, které je pro reakci zapotřebí. Navíc atomy kovů navázané na grafen vynikající účinnost neztrácejí ani po opakovaném použití katalyzátoru.

„Většina doposud vyvinutých přístupů nedovoluje dostatečně pevně ukotvení atomů, a dochází tak k jejich uvolnění v průběhu reakce nebo při opakovaném použití. Technologie vyvinutá v Olomouci je zcela ojedinělá díky možnosti pevně ukotvit široké spektrum jednotlivých atomů v dostatečném množství a dokonce řídit i jejich oxidační stav. Nové katalyzátory tak nabízejí široké spektrum využití,“ řekl Paolo Fornasiero z Terstské univerzity.

Příprava katalyzátoru nevyžaduje náročné syntetické podmínky. „Chemické navázání atomů se děje při pokojové teplo-

tě. Výchozí materiál pro výrobu grafenového substrátu je grafit fluorid, průmyslový lubrikant dostupný v tunách, takže převod výroby do většího měřítka je poměrně dobře proveditelný. Umíme na grafen pevně ukotvit atomy dalších kovů, jako je zlato, platina, železo, kobalt nebo nikl. Již nyní máme výborné výsledky například v elektrokatalytických reakcích směřujících k získávání alternativních zdrojů energie. Zde využíváme kombinace výborné vodivosti grafenu a vysoké účinnosti ukotvených atomových kovových katalyzátorů,“ vysvětlil další z autorů Aristides Bakandritsos z RCPTM.

Nedávné pokroky v chemii grafenu vedly v RCPTM k vývoji řady unikátních materiálů a technologií včetně přípravy uhlíkových magnetů, dvoudimenzionální karboxylové kyseliny, vysoce účinných olejových sorbentů nebo nejmenších kovových magnetů.

Časopis právnické fakulty míří do prestižní databáze Scopus

Právnická fakulta slaví jeden z největších úspěchů v oblasti vědy a výzkumu ve své moderní historii. Její recenzovaný časopis *International and Comparative Law Review (ICLR)* navrhla mezinárodní hodnotící komise zařadit do prestižní abstraktové a citační databáze Scopus. Ta je jedním z klíčových nástrojů bibliometrického hodnocení kvality vědeckých časopisů.

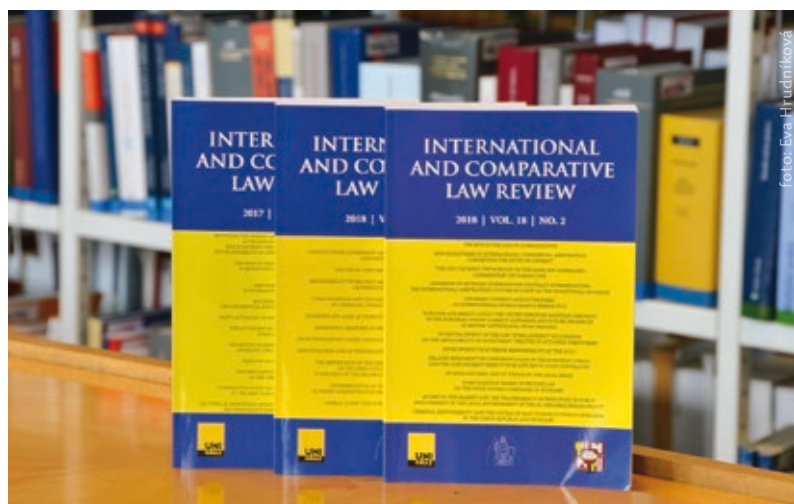
Zařazení ICLR mezi elitní vědecké tituly je potvrzením kvality časopisu a současně oceněním dlouholetého snažení redakčního týmu. Od roku 2016 jej vede Ondřej Hamulák z katedry mezinárodního a evropského práva, kterého do funkce šéfredaktora jmenovala děkanka Zdenka Papoušková. „Proces výběru a zařazování časopisů do databáze Scopus je velmi náročný. U našeho časopisu trval od přihlášky po pozitivní hodnocení bezmála čtyři roky,“ uvedl Ondřej Hamulák. Za celou tu dobu se muselo dbát především na pravidelnost vydávání, originalitu textů nebo citovanost časopisu. Kromě toho hodnotící komise Content Selection & Advisory Board posuzovala složení redakční rady, kvalitu a geografickou pestrost autorů, výběr témat a potenciál časopisu.

Vedle redakčního týmu mělo velký význam pro úspěšné ukončení indexačního

procesu do Scopusu i rozhodnutí vedení fakulty, které od roku 2016 vyčlenilo samostatnou položku v rámci institucionálního plánu internacionalizace práva a rozvoj tohoto časopisu. Díky tomu bylo možné již před časem zařadit časopis do databáze Scopus, což výrazně zvýšilo viditelnost a impakt časopisu. „Dostupná metrika v rámci databáze Scopus ukazuje, že časopis sledují a jeho obsah vyhledávají a stahují desítky uživatelů týdně,“ upřesnil Ondřej Hamulák.

Známkou rostoucí prestiže právního časopisu ICLR, který vychází dvakrát ročně v anglickém jazyce, je také aktuální zájem o publikování v něm. Redakce ročně obdrží kolem stovky textů.

V databázi Scopus jsou zatím pouze čtyři odborné časopisy v oboru Právo vydávané v České republice. Univerzita Palackého v ní má celkem tři indexovaná periodika – *Biomedical Papers Olomouc*, *Acta Gymnica* a *Studia Theologica*. (eha)

Do boje s rakovinou vstupuje nový hráč – tantal

Novým pomocníkem v boji proti nádorovým onemocněním by se v budoucnu mohly stát látky s obsahem tantalu. Potvrdili to vědci z Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů (RCPTM), kteří vyvinuli takzvané komplexní sloučeniny s tímto přechodným kovem vykazující výraznou protinádorovou účinnost a nízkou toxicitu vůči zdravým buňkám. Vynález chrání národní patent.

Tantal byl dosud znám jako součást speciálních slitin využívaných v medicíně, například pro výrobu chirurgických implantátů či nástrojů, uplatnění nachází také v elektrotechnickém průmyslu. Vědci z RCPTM jej ale poprvé využili při vývoji tzv. organokovových sloučenin, které mají výraznou protinádorovou účinnost vůči skupině čtyř lidských nádorových linií.

„Výsledky těchto studií na buněčných modelech podpořily následné testy toxicity na laboratorních zvířatech. Potvrzu-

jí vysokou protinádorovou aktivitu těchto látek a jejich zanedbatelnou toxicitu vůči zdravým buňkám, což představuje v praxi často nevídaný potenciál pro praktickou aplikaci,“ uvedl vedoucí týmu Zdeněk Trávníček.

Protinádorovou aktivitu komplexů tantalu výzkumníci ověřili na nádorových liniích lidského osteosarkomu (nádorového onemocnění kostí), rakoviny tlustého střeva a konečníku, karcinomu vaječnicků a karcinomu vaječnicků rezistentního vůči v současné době nejpoužívanějšímu metalolécivu – cisplatině. „Je však třeba zdůraznit, že i přes velmi pozitivní prvotní výsledky zkoumání ještě povede poměrně časově dlouhá cesta k případnému reálnému využití těchto látek jako léčiv. Látky musejí projít náročnou procedurou preklinického i klinického hodnocení,“ upozornil další z autorů Zdeněk Dvořák.

Nové látky chrání národní patent s názvem Dichloro-komplexy tantalu, způsob

jejich přípravy a použití pro přípravu léčiv pro léčbu nádorových onemocnění (CZ 307 696 B6). „Národní patentový úřad při rozhodování posuzoval nejen novost a originalitu vynálezu, ale i možnou průmyslovou aplikovatelnost navržených sloučenin. Na udělení patentu navazuje publikace v prestižním chemickém časopise Chemical Communications,“ řekl další z autorů Pavel Štarha. Podle něj výzkum pokračuje ve spolupráci například s Ústavem klinických věd Univerzity v Birminghamu a Farmaceutickou fakultou Veterinární a farmaceutické univerzity Brno.

Univerzita Palackého v Olomouci získala díky vědeckým výsledkům týmu profesora Trávníčka v uplynulých deseti letech již 15 národních patentů a dva evropské patenty, které poskytují právní ochranu pro případné využití biologicky aktivních komplexních sloučenin jako možných léčiv závažných nádorových nebo zánětlivých onemocnění.

Vedoucí výzkumného týmu
Zdeněk Trávníček.

text: Martin Višňa
foto: Gabriela Knýblová

portrét

Soňa Formánková vedoucí katedry sportu

Soňa Formánková (* 1963)

Odborná asistentka katedry sportu FTK UP, vyučuje základní gymnastiku. Absolvovala obor Biologie – tělesná výchova na Pedagogické fakultě UP, po promoci učila na základních školách. Na FTK působí od roku 1992, v současnosti vede katedru sportu a je předsedkyní Akademického senátu FTK UP. V roce 2001 absolvovala doktorský program Kinantropologie. Je autorkou několika studijních materiálů, mimo jiné vyhledávané publikace Základní gymnastika – názvosloví nejčastěji používaných postojů, poloh a pohybů (cvičení prostrná). Je prvním laureátem fakultní ceny Ámos roku pro nejlepšího pedagoga. S partnerem má dvě děti, v současnosti vysokoškoláky.

Málokdo se může pochlubit, že se narodil na zámku. Soňa Formánková z fakulty tělesné kultury přišla na svět na zámku v Přílepech u Holešova a s humorem sobě vlastním dodává, že je poslední zámecká panna. Myšleno dle data narození a znamení zvěrokruhu. Svou bezprostředností přitom již přes čtvrt století okouzluje i studenty, a když vedení fakulty přišlo před časem s výročními cenami pro akademiky, nejlepším pedagogem byla vyhlášena jako první právě ona.

Optimistická, tolerantní, temperamentní. Těmito slovy se vedoucí katedry sportu Soňa Formánková na začátek našeho povídání vystihne. „Optimismus pramení mimo jiné z toho, že si od dětství uvědomuji, jaké mám štěstí, že jsem zdravá, dělám to, co dělám a co mě baví, mám zdravé děti. Odlišné názory příliš nehrotím. A temperamentní? Jsem rychlá, není čas ztrácet čas,“ vysvětluje.

Kořeny má Soňa Formánková v Kroměříži. Zdejší porodnice byla tenkrát zavřená, proto ten přílepský zámek v rodném listě. V hanáckých Athénách žila do sedmé třídy, kdy se rodina přestěhovala do Olomouce, aby nevidomá sestra měla snazší dojíždění do školy. „Nemohla jsem si tu zvyknout, vstřebala jsem to až na gymnáziu. Do Kroměříže strašně ráda jezdím, děláme každý rok srazy se spolužáky ze základky. Vždycky si to tam projdu, je mi tam hezky. Ale už je to pro mě malé město,“ přiznává.

Učitel – herec

Na FTK nastoupila v roce 1992, téměř deset let vede katedru sportu a druhé období

předsedá akademickému senátu. Učí základní gymnastiku. Učitelkou chtěla být odmala. Nebo herečkou. Každý učitel je ale podle ní tak trochu herec, takže se jí splnilo obojí. Ještě na gymnáziu ji přitom přitahovala biologie, koketovala i s matematikou. „Chtěla jsem si podat přihlášku na systematickou biologii. Brali ale velmi málo lidí, tak jsem šla na jistotu, na biologii s tělocvičkem. Biologii jsem se chtěla věnovat v první řadě, takže po celé studium jsem si psala ‚Biologie – tělesná výchova‘, ne obráceně,“ uvádí Soňa Formánková.

Po promoci nastoupila jako učitelka přírodopisu a tělesné výchovy ve Vrahovicích u Prostějova. Na rok na tamní škole vzpomíná nesmírně ráda. „Ještě jsem učila pozemky. Já, která v životě ani nevytěžovala květinu. Naštěstí toho na pozemku moc nebylo a přes zimu se učivo probíralo z knížky a to už byla botanika, moje parкета,“ směje se. Poté učila v Těšetovicích a na olomouckém Komeniu – až do konkurzu na vyučující gymnastiky na fakultě.

Pětikačka v zadku

Gymnastika je pro Soňu Formánkovou celoživotní záležitost. Sportovní gymnastice se věnovala na krajské úrovni ještě v Kroměříži, přestěhování do Olomouce přineslo zajímavou odbočku. „Chtěla jsem v gymnastice pokračovat, ale tady bylo centrum vrcholového sportu a na to jsem neměla. Dost jsem to oplakala. Spolužáci mě dovedli do šermu, kde bylo málo holek, tak jsem chvíli šerموvala. Skončila jsem, když jsem měla trénovat na tzv. elektrice, to je člověk kabelem spojený s aparát, který sleduje zásahy.

V tu ránu jsem měla psychický blok, cítila jsem se jako pes u boudy. Chodila jsem se ale dívat na skoky na trampolínách, kde mě oslovili, jestli jim nechci dělat gymnastickou přípravu. Trénovala jsem tam pak děti, sama jsem i skákala ve starší ženské kategorii,“ objasňuje dáma, pro kterou ani dnes není problém udělat „provaz“. Po studentech takový rozsah pohybu nevyžaduje. Ale dát jejich zkrácené svaly trochu dohromady, aby si v jiných sportech neublížili, bývá náročné.

Při výuce přitom padá řada nezapomenutelných hlášek. Proč například jezdit tramvají jako s pětikačkou v zadku? „Na jedné z prvních hodin probíráme správné držení těla. To má několik prvků, mimo jiné stažené hýžděvé svalstvo. Studentům říkám, že si mohou správné držení těla procvičovat v tramvaji mezi fakultním kempem v Neředíně a tělocvičnou Hynaisova. Národ se hroutí v sedačkách, ale oni přijdou, srovnají se, staticky posilují hýžděvé či břišní svalstvo. Když tramvaj přijede na zastávku, mohou se uvolnit, s rozjezdem se zase srovnají. A takhle mohou cvičit nahoru dolů,“ vysvětluje vedoucí katedry sportu a s úsměvem dodá-

vá: „Gymnastika není jednoduchá. Kdyby byla, jmenovala by se fotbal.“

Fakultní Ámos

Soňa Formánková je na fakultě jedním z nejoblíbenějších pedagogů. Jako vůbec první laureát obdržela v roce 2013 fakultní cenu Ámos roku, která zohledňuje výsledky evaluace výuky. „Na to jsem nesmírně hrdá. Utvrdilo mě to v tom, že tak, jak to vedu jako učitel-herce, to asi má smysl. A to jsem přísná, v tělocvičně mám ticho, že by byl slyšet špendlík spadnout.“

Nad svými učitelskými vzory přitom vůbec nemusí přemýšlet. „Na gymnáziu jsme na češtinu a dějepis měli Lidmilu Hrdličkovou. Byla svým způsobem ironická, těch bonmotů, kterými výklad prokládala. Bylo na ní vidět, že se baví sama – a to se mi často stává taky. Pak ruštinářku Hanu Stánčovou, to byla ta herečka. Přišla do třídy a už to lítalo, nikdo nemohl nedávat pozor. Z vysoké školy pak dvě učitelky s velkým U: Jana Šopková a Hana Krapková. Dodnes se s nimi scházím, jsou pro mě vzory lidskosti a přitom přísnosti a poctivosti v učitelském řemesle,“ vyjmenovává.

Podnikavá babička

Vyspat z rukávu může Soňa Formánková i spoustu zážitků z výcvikových kurzů na Pastvinách, na které nedá dopustit. Svým způsobem je pro ni srdcovka i budova v Hynaisově ulici, kde má po celou dobu působení na FTK svou kancelář. „Blížící se stěhování katedry na Neředín bude smutné. Navíc teď to mám z domova do práce sedmáct a půl minuty ostré chůze, to mi bude chybět, v nové kanceláři budu za pět minut. Pokud ale budu chodit učit na sportovní halu, nemusím se obávat, že nesplním doporučených deset tisíc kroků denně. S krokoměrem ale nechodím, ani na kole nemám tachometr, nenechám se ničím řídit,“ tvrdí.

Mezi její koníčky patří tzv. babinec. Jednou týdně chodí s kamarádkami cvičit a následně při posezení proberou všechno potřebné. Také čte, aktuálně knihu životních příběhů sportovců Bez frází. Na vaření ji ale neuzije. Až jednou bude mít vnoučata, na buchy prý k ní chodit nebudou. „Budu babička přísná a podnikavá. Pokud mi je děti svěří a já ještě budu fyzicky schopná, rozhodně s nimi budu cestovat a vymýšlet blbiny. Ale po svém,“ dodává na závěr.

„Gymnastika není jednoduchá. Kdyby byla, jmenovala by se fotbal.“

Michal Šafář
děkan FTK UP

Jako jsou některé starobylé hrady či zámky neodmyslitelně spojeny s mýtem Bílé paní, tak budova katedry sportu v Hynaisově ulici žije duchem Soni Formánkové. Duchem nesmírně vzácné, energií nabité, téměř explozivní směsi nekorrektního humoru, drsnou slupkou obaleného lidství, lásky k pohybu a všem, kteří se k jeho vykonávání odhodlají. Je mi velkou ctí, že jsem už jako student dostal příležitost se od Soni tímto duchem mírně nakazit a šířit ho tak dál.

Mojmír Fryčák
student FTK

Charismatická, energická, zapálená pro svůj obor i fakultu a především úžasný pedagog. Soňu Formánkovou znám od počátku mého studia na FTK. Dodnes mi imponuje způsob, jakým na úvodním kurzu postavila do latě smečku studentů sborově zpívajících lidové chorály při zářijovém večeru. Respekt se dostavil okamžitě. Upřímně se nebojím označit ji za profesní i lidský vzor a jsem si jist, že až dostuduji, budu na paní doktorku velmi rád vzpomínat.

Patrik Farkaš z filozofické fakulty získal prestižní Baderovo stipendium

Doktorand katedry dějin umění filozofické fakulty Patrik Farkaš obdržel mimořádně prestižní stipendium amerického chemika a sběratele umění Alfreda Badera. Stipendium ve výši 11 tisíc dolarů získal na podporu vědecké činnosti a pobyt v zahraničí.

„Udělení Baderova stipendia vnímám jako velkou poctu a zároveň jako závazek ke kvalitním badatelským výstupům během svého doktorského studia,“ řekl Pa-

trik Farkaš. V hledáčku jeho badatelského zájmu jsou světská témata uherského malířství 17. a 18. století, především zátíší a krajinomalba. „Snažíme se vyhledat jejich evropské vzory a načrtnout fungování soudobého trhu s těmito pracemi,“ dodal. Baderovo stipendium mu bylo uděleno na studium zátíší na východním Slovensku a výzkum tvorby tamějšího rodáka Jakuba Bogdaniho. „Kromě států bývalého Uherska to zahrnuje i zahraniční studijní

pobyt v Londýně a na Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis in Haagu, kde strávím dohromady tři měsíce,“ doplnil doktorand UP. Během zahraničních studijních pobytů bude díky stipendiu spolupracovat i s přírodovědci. Tématem této spolupráce budou chemicko-technologické rozborry děl se sporným autorstvím a porovnání jejich výsledků s příbuznými pracemi i se zachovalým rukopisem zaznamenávajícím technické postupy Bogdaniho. (map)

Tomáš Pluháček z přírodovědecké fakulty dostal Cenu Zdeňka Hermana

Nadační fond Resonance udělil Cenu Zdeňka Hermana za rok 2018 Tomáši Pluháčkovi z přírodovědecké fakulty za jeho disertační práci nazvanou Hmotnostní spektrometrie s indukčně vázaným plazmatem v metabolomice a forenzní analýze. „Cena, kterou jsem získal a velmi si jí vážím, je pro mě především motivací do další práce. Vnímám ji také jako ocenění ostatních kolegů, kteří mi při řešení vědeckých problémů pomáhali a pomáhají,“ řekl Tomáš Pluháček z katedry analytické chemie.

Disertační práce vznikla během jeho postgraduálního studia na katedře analytické chemie PřF UP a v Laboratorii charakterizace molekulární struktury Mikrobiologického ústavu AV ČR v Praze, které absolvoval pod odborným vedením Vladimíra Havlíčka.

„V oblasti metabolomiky jsem se zabýval vývojem metody pro průkaz invazivní plicní aspergilózy (IPA) v potkaních

plicích, která může být alternativou pro histologické barvení tkání. Hmotnostně spektrometrické zobrazování umožňuje detailní studium masivně se rozšiřující infekce s následnou jednoznačnou lokalizací oblastí postižených IPA infekcí,“ vysvětlil Tomáš Pluháček.

Další část věnovaná forenzní analýze byla zaměřená na zobrazování povýstřelových zplodin ulpělých na ruku střelce po použití střelné zbraně s následnou přímou identifikací osoby. „Hmotnostně spektrometrické mapování mědi, zinku, antimonu, rtuť, barya a olova na povrchu latentních otisků umožňuje mimo jiné spolehlivou a přesnou rekonstrukci otisku prstu střelce, který tak může být přímo identifikován,“ dodal Tomáš Pluháček.

Nadační fond Resonance byl založen s cílem podporovat studenty v oborech chemie a fyziky. Cena Zdeňka Hermana, zakladatele nadačního fondu, byla poprvé udělena v roce 2014. (cho)

Vladimír Král byl pasován na Rytíře českého lékařského stavu

Čestným titulem Rytíř českého lékařského stavu byl za svou práci oceněn emeritní přednosta I. chirurgické kliniky LF a FNOL Vladimír Král. Do lékařské síně slávy vstoupil jako její pětadvacátý člen při slavnostním aktu České lékařské komory v pražském Břevnovském klášteře.

„Pana profesora Vladimíra Krále šlechtí nejen jeho profesionalita, ale i vrozená noblesa, přirozená elegancie a kultivované chování, které ho povyšují na ‚pana‘ chirurga. Proto si zaslouží, aby byl ověnčen titulem Rytíř českého lékařského stavu. Moudrost, skromnost, nezištnost a pracovitost spolu s pevnými morálními zásadami zdobí rytíře,“ uvedl prezident komory Milan Kubek.

Rytířským titulem oceňuje Česká lékařská komora mimořádné osobnosti v řadách lékařů, které svou praxí nebo vě-

deckou prací významně přispěly k rozvoji medicíny a které se svým morálním jednáním staly příkladem pro své kolegy. „Je to pro mě pocta, kterou přijímám s velkou pokorou. Nepovažuji to jen za ocenění mé, ale i všech mých spolupracovníků,“ řekl Vladimír Král ke svému slavnostnímu vstupu mezi lékařskou elitu.

Vladimír Král je uznávaným chirurgem a pedagogem s věhlasem doma i v zahraničí. Patří k poslední generaci chirurgů, kteří zvládali celou chirurgii, od abdominální chirurgie přes traumatologii až po anesteziologii. Dvanáct let vedl I. chirurgickou kliniku LF a FNOL, kde dodnes, přestože je již v penzi, předává své zkušenosti studentům. Vloni u příležitosti významného životního jubilea obdržel z rukou rektora Jaroslava Millera zlatou medaili Za zásluhy o rozvoj Univerzity Palackého. (vim)

Hokejisté vybojovali bronz na akademickém mistrovství republiky

S bronzovými medailemi pro Univerzitu Palackého se z letošního akademického mistrovství České republiky vrátili hokejisté University Shields Olomouc. A to i přes prohraný kvalifikační zápas s Ostravskou univerzitou.

Následující utkání totiž olomoučtí hokejisté hladce zvládli a s přehledem zvítězili ve své skupině. Čtvrtfinále přineslo tvrdou bitvu s výběrem České zemědělské univerzity, o výhře Univerzity Palackého se rozhodlo až v prodloužení. „To byl jednoznač-

ně nejtěžší soupeř, v jeho týmu nastoupili i profesionální hráči z první a druhé hokejové ligy,“ podotkl vedoucí týmu Dominik Pudelka. Cestu do finále však překazila Jihočeská univerzita, a tak se olomoučtí studenti střetli o třetí místo s Univerzitou Hradec Králové, kterou přehráli 4:2. Podarilo se jim tak navázat na dřívější hokejové úspěchy UP, mezi kterými jsou i mistrovské tituly z let 2012 a 2013.

University Shields Olomouc mají za sebou druhou sezonu v Evropské univerzitní hokejové lize. Družstvu se podařilo probojovat až do play-off soutěže. „V loňské sezoně jsme se seznamovali s celým systémem a kvalitou ligy, v mnoha případech jsme byli zaskočení. Letos jsme se tedy snažili určitým věcem vyhnout či předejít. I když jsme nebyli schopni poskytnout hráčům dostatečný počet tréninků, o to více se připravovali individuálně a v herním projevu to šlo znát. Před začátkem sezony jsme si stanovili jako cíl postup do play-off. To jsme splnili. Vzhledem k našim podmínkám to považuji za úspěch,“ zhodnotil druhý rok klubu na ledě Dominik Pudelka. (vim)

Prešovská univerzita ocenila olomouckou pedagogickou fakultu

Pamětní medailí ocenila Pedagogická fakulta Prešovské univerzity spolupráci s Pedagogickou fakultou Univerzity Palackého. Děkanka Libuše Ludíková ji převzala při příležitosti tamních oslav 70. výročí založení z rukou své kolegyně Jany Burgerové, děkanky prešovské pedagogické fakulty, v historické budově Divadla Jonáše Záborského v Prešově.

„Velmi si medaile vážím, je totiž výsledkem mnohaleté spolupráce řady pracovníků z celé fakulty. Vnímám ji proto jako ocenění pro všechny, kdo s prešovskou školou spolupracovali nebo spolupracují,“ řekla děkanka PdF UP Libuše Ludíková. Současně se zúčastnila konference na téma Proměny školy a učitelské vzdělávání v historickém kontextu

a nové perspektivě, již uspořádala pedagogická fakulta v Prešově při příležitosti výročí.

Pedagogická fakulta Prešovské univerzity patří k dlouholetým partnerům PdF UP a je jedinou na Slovensku, která je výhradně specializovaná na přípravu učitelů pro mateřské školy, první stupeň základních škol a škol speciálních. (map)

Síň slávy mediátorů má první členy, je v ní i Lenka Holá z právnické fakulty

Mediátoři, odborníci na mimosoudní metodu řešení konfliktů, mají od letošního roku svou Síň slávy. A v ní hned tři osobnosti, které se mimořádným způsobem zasloužily o rozvoj mediace v Česku. Jednou z nich je Lenka Holá z katedry politologie a společenských věd právnické fakulty.

Založení Síně slávy bylo součástí historicky prvního diskuzního a společenského setkání Mediátor roku, které v Praze pořádalo Centrum pro řešení sporů a na kterém byla představena nová soutěž Mediátor roku. „Letošek považujeme za jakýsi nultý ročník. Představili jsme vyhlášené kategorie pro příští rok a otevřeli Síň slávy. Domníváme se, že i toto každoroční klání mediátorů může přispět k propagaci jejich činnosti,“ řekl za organizátory Tomáš Horáček.

Do Síně slávy byly uvedeny tři dámy české mediace. Vedle Lenky Holé jsou

jejími prvními členkami Tatjana Šišková, dlouholetá předsedkyně Asociace mediátorů ČR, a Martina Doležalová, předsedkyně sekce mimosoudního řešení sporu České advokátní komory. „Laureačky vybrala nezávislá odborná komise jako osobnosti, které se mimořádným způsobem zasloužily o prosazení a rozvoj mediace u nás,“ zdůvodnil Tomáš Horáček.

Pro Lenku Holou je členství v Síní slávy potvrzením, že její práce měla a má smysl. „Věřím, že jsme na dobré cestě. A současně doufám, že ve společenství budou stále více uplatňovány tyto smírné, kooperativní postupy,“ podotkla Lenka Holá, která se mediaci věnuje nejen jako akademický pracovník, ale také jako praktikující mediátorka. Získané ocenění nevnímá pouze jako osobní uznání. „Je to ocenění všech, které jsem během svého dvacet-

iletého profesního zájmu o mediaci potkala – jak kolegů, tak klientů. A díky patří i mé rodině.“ (eha)

Lenka Holá převzala ocenění na akci Mediátor roku.

Univerzita uspěla v novém mezinárodním hodnocení

Univerzita Palackého (UP) se umístila na 101. až 200. pozici v novém mezinárodním žebříčku vysokých škol THE: University Impact Ranking 2019, který je zaměřený na udržitelné cíle rozvoje OSN a zohledňuje sociální i ekonomické dopady univerzit. Společně s Českou zemědělskou univerzitou v Praze dosáhla UP nejlepšího výsledku ze zúčastněných tuzemských vysokých škol.

Pro umístění v žebříčku musely univerzity vyplnit alespoň čtyři z jedenácti vybraných oblastí neboli cílů. Celkové umístění vzniklo na základě tří nejlepších výsledků, olomoucká univerzita jich dosáhla v ob-

lasti Průmysl, inovace a infrastruktura (101.–200.), Udržitelná města a obce (93.) a Klimatická opatření (101.–200). Předpokladem pro zařazení do žebříčku bylo i hodnocení v oblasti Partnerství ke splnění cílů, Univerzita Palackého skončila rovněž na 101. až 200. pozici.

Rektor Jaroslav Miller označil umístění Univerzity Palackého v mezinárodním žebříčku THE, který zohledňuje společenskou odpovědnost a důraz na principy udržitelného rozvoje, za úspěch. „Ukazuje, že naše univerzita se stává jedním z globálních průkopníků, kteří vědomě podporují cíle udržitelného vývoje prostřednictvím vý-

ky i výzkumu a hlásí se k principům spolupráce s regionálními partnery a k podpoře řešení problémů současné společnosti. To prokazujeme řadou aktivit. Jednou z nich je například Občanská univerzita, která nabízí zdarma, v rámci dobrovolnické činnosti pedagogů a studentů, vzdělávací i poradenské služby širší veřejnosti,“ uvedl rektor.

Z českých vysokých škol v rankingu na 301+ pozici figurují Vysoká škola chemicko-technologická v Praze a Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava. První vydání žebříčku zahrnuje přes 450 univerzit ze 76 zemí světa. (srd)

jazykové okénko

Koncentračními tábory prošlo mezi léty 1939 až 1945 zhruba 450 000 československých občanů – asi 335 000 z nich tam zahynulo. Ti, kteří věznění přežili, zanechali mj. svědectví o českém koncentračnickém slangu. Tento slang jednak trefně pojmenovával vězeňské reálie, jednak měl i funkce sociální – stmeloval spolutrpicí lidi a místy poněkud odlehčoval jejich situaci.

Je přirozené, že největší část slov, která mezi sebou vězni používali, byla německého původu – převzali je z mluvy bachařů a dalšího personálu ve věznicích. Např. věznici se říkalo *cuchťák*, podle německého *Zuchthaus*, tedy „káznice“. Termínem *blok* se označovala dřevěná nebo zděná budova pro ubytování asi pěti set vězňů. *Blokfirer* byl příslušník strážní jednotky SS, jemuž musel vězeňský předák hlásit při denním *apelu* početní stav vězňů v bloku – *apel* byl pak pravidelný nástup vězňů. Slovo *frajštunda* označovalo pravidelnou každodenní, maximálně půlhodinovou procházku po vězeňském dvoře. *Štráfka* bylo trestné komando, tedy skupina vězňů, určená na nejtěžší práce, např. v kamenolomu nebo při pracích rizikových z hlediska hygieny. Doposud žije koncentračnické slovo *nášup*, které je počeštěnou variantou německého výrazu *Nachschub* – to byl přídavek jídla, rozdáváný v případě, že vězni pracovali dobře a zároveň zbylo nějaké jídlo ve vězeňské kuchyni.

Ve vězeňském slangu se objevovala i slova domácí, ale významově přehodnocená. Např. *kvočna* se říkalo železničnímu vagónu pro dopravu vězňů – asi proto, že v něm lidé byli potmě namačkáni jako kuřata pod svou matkou. Termín *kohoutek* označoval proužek vlasů, který byl ponechán, když vězně ostříhali dohola. Tento zvláštní účes měl usnadnit identifikaci vězně, pokud by byl chycen na útěku v civilních šatech.

Zvláštní výrazy se vžily také pro nekvalitní a nechutné jídlo, které vězni dostávali. Např. tzv. *německý ananas* byla krmná řepa a *zelený průser* se říkalo špenátu. Velmi výjimečně dostávali vězni krupičnou kaši – ta platila za výjimečnou pochoutku a byla nazývána *pohádkou mládí*. Spíš ojedinělé byly případy, kdy mohli vězni převzít balíček z domova. Takovému balíčku, který obsahoval nějaké jídlo na přilepšenou, se říkalo *piano*. Asi proto, že i malé množství jídla se vězňům, vychrtlým na kost, jevílo jako obrovské jmění, jako něco neuvěřitelně objemného a luxusního.

Koncentračnický slang je téma dosti temné. Ale světlé je v něm to, že dokumentuje nezdolnost charakteru mnohých vězňů, kteří dokázali po svém pojmenovat, a tedy i alespoň trochu si držet od těla ten hrozivý svět, který je obklopoval.

Každá výjimečná situace, do které se lidé dostanou, vnáší do jazyka a komunikace něco nového. Platí to jistě i v případě věznění milionů lidí v koncentračních táborech a káznících nacistického Německa. Všude tam se rodil a vyvíjel specifický vězeňský slang.

Ondřej Bláha
jazykovědec, FF UP

Autorův pořad *Okolo češtiny* vysílá Český rozhlas Olomouc každé úterý v 9:45 a 14:45.

Nejlepší sportovci FTK: cyklistka, ragbista i judistka

Děkan fakulty tělesné kultury Michal Šafař ocenil studenty, kteří v loňském roce bodovali ve svých sportovních disciplínách. Mezi oceněnými byl ragbista Martin Kovář, judistka Adéla Szarzecová, dráhová cyklistka Ema Kaňkovská nebo neslyšící lyžařka Veronika Grygarová. „Příjemně mne překvapilo, že se rozšířilo spektrum sportů, také jsme vybírali z výrazně většího množství nominovaných. Vnímám to jako dobrý signál, že sportovci nacházejí cestu ke studiu na naší fakultě a nám se daří nacházet způsob, jak individualizovat jejich studium, aby ho zvládali společně se sportovní kariérou,“ uvedl děkan. (vim)

Studentská výstava fotografií kostela zničeného vojáky

Originálním způsobem se studenti katedry dějin umění FF rozhodli připomenout osudy jednoho z nejvýznamnějších poutních míst na Moravě – kostela svatého Jakuba Většího a svaté Anny ve Staré Vodě u Libavé. Chrám, který se v 50. letech stal součástí vojenského výcvikového prostoru, zničily armády bývalého socialistického bloku. Studenti jej představili v Uměleckém centru UP na fotografické výstavě s názvem Anna, Karel, Dmitrij. Svěťice, biskup a voják v poutním kostele.

„Expozice nabídla dvanáct fotografií z roku 1941, které dokládají původní bohatou výzdobu kostela a dvanáct snímků z roku 2019, které přesně podle těch historických nafotili naši studenti. Připravili jsme tak emocionálně silnou konfrontaci, jež poukázala na

uměleckou a historickou hodnotu kostela,“ uvedla Jana Zapletalová, vedoucí katedry dějin umění FF. (map)

Fin je první!

Právnická fakulta má historicky prvního absolventa anglického doktorského studijního programu Teoretické právní vědy v oboru European and International Law. Fin Tuomas Heikkinen splnil poslední podmínku k úspěšnému ukončení studia, když obhájil disertační práci psanou na téma mezinárodního práva ozbrojených konfliktů – The Unified Standard of Application of International Humanitarian Law in Multinational Military Operations. Jeho školitelem byl Martin Faix. Právnická fakulta otevřela tento studijní doktorský program v akademickém roce 2014/2015. Program je koncipován jako úzce výběrový. Nyní v jeho anglické verzi studuje v 1. ročníku další posluchač, tentokrát z Itálie. (eha)

Klub měl narozeniny

První rok fungování završil narozeninovým posezením Studentský klub UP, jehož prostory ve Zbrojnici využívají ke svým aktivitám studentské spolky a organizace. Kdo si nenechal oslavu ujít, mohl mimo jiné ochutnat tento krásný narozeninový dort od Coffee Library, také se ale diskutovalo o budoucnosti tohoto zázemí pro studentské aktivity. (vim)

Film o profesoru Jařabovi

Homo academicus nazval Martin Müller, režisér a vedoucí Audiovizuální produkce UP, svůj filmový dokument o amerikanistovi a emeritním rektoru UP Josefu Jařabovi. Snímek, jehož koproducentem je Česká televize, měl premiéru na festivalu Academia Film Olomouc. Dokument vznikl sedm let a zachycuje Jařaba v mnoha podobách, ať už oficiálních, když přijímá na univerzitě světoznámé osobnosti, jako byl například básník Allen Ginsberg, nebo méně oficiálních například na studentském majálesu. „Divákům, kteří neznají profesora Jařaba, jsem ho chtěl představit jako výraznou osobnost, která po listopadu 1989 proměnila univerzitu v moderní školu a která nejenže ji otevřela světu, ale dokázala svět přivést do Olomouce. Pro ty, kteří ho znají a ony doby prožili spolu s ním, by pak měl být film navíc připomenutím společných setkání a zážitků. To vše s lehkou jazzovou nadsázkou a s humorem typickým pro hlavní postavu mého filmu,“ řekl režisér Martin Müller.

(ipu)

Japonské studentky na PdF

Studentky vysokoškolského programu muzikoterapie z Mukogawa Women's University v Japonsku přijely na dvoudenní konferenci na pedagogické fakultě. Zúčastnily se přednášky o zajímavostech a historii uměleckých terapií v ČR i praktických seminářů o muzikoterapii u osob se speciálními potřebami.

(map)

Mistryně!

Volejbalistky Univerzity Palackého smetly ve finálové sérii play-off obhájkyně titulu z Prostějova a po třiatváceti letech se tak staly mistryněmi České republiky. Zvítězily ve třech zápasech. Ten rozhodující získaly před zaplněnou Sportovní halou UP bez ztráty setu. Na palubovku přišla v závěru utkání i loučící se Jana Napolitano Šenková. Druhou hráčkou, která ohlásila konec kariéry, je Nikol Sokolová-Sajdová.

(map)

1071

Přesně tolik běžců se postavilo na start Nočního běhu pro Světlušku a rozsvítilo svými čelovkami olomoucké Bezručovy sady a rozárium. Benefiční akce na podporu

Nadačního fondu Českého rozhlasu, který pomáhá lidem se zrakovým postižením, se v Olomouci konala již potřetí. Od prvního ročníku je u toho i UP. Organizačně večer i letos zajistili studenti a zaměstnanci fakulty tělesné kultury a Michal Vičar z katedry rekreologie se spolu s přáteli muzikanty postaral o hudební doprovod.

(vim)

Andrew Feustel – astronaut, jehož příběh inspiruje

Svůj „Příběh astronauta“ představil olomouckému publiku Andrew Feustel. Spolu s manželkou Indirou přijeli do České republiky na pozvání Akademie věd ČR jako oficiální vyslanci NASA. V Olomouci byli hosty Univerzity Palackého – nejprve je přijal rektor a pak následovaly přednášky pro veřejnost v aule pedagogické fakulty a v Pevnosti poznání.

„Jsem velice poctěn, že k nám manželé Feustelovi zavítali. Tyto zdi již hostily ministerské předsedy, princezny i krále, ale astronauta zatím žádného,“ uvedl při přijetí ve velké zasedací místnosti rektorátu Jaroslav

Miller. Ten také předal Andrewovi Feustelovi univerzitní pamětní medaili. Ocenění, na němž jsou vyobrazeni dva patroni olomouckého vysokého učení Josef Dobrovský a František Palacký, získal za popularizaci vědy a České republiky v zahraničí.

První výstup do kosmického prostoru

Andrew Feustel patří k nejzkušenějším americkým astronautům, má za sebou už tři mise. Na první cestu se připravoval tři roky a v květnu 2009 odletěl do kosmu v raketoplánu Atlantis. „Tehdy to byla vlast-

ně taková servisní mise k Hubbleovu vesmírnému dalekohledu, kde bylo potřeba uskutečnit nějaké opravy a instalovat nové přístroje,“ vyprávěl publiku v aule pedagogické fakulty. Při těchto opravách musel opustit raketoplán, aby mohl provést údržbu dalekohledu. Tento okamžik označil za nejděsivější. „Při mém prvním výstupu jsem se ho skoro pustil. Nebyl bych sice navždy ztracený ve vesmíru, ale znamenalo by to, že šňůra, za kterou jsem byl uvázaný, by se mnou šukla zpátky a přirazila by mě na dalekohled. Naštěstí se mi povedlo konečky prstů zachytit,“ popsal dramatické chvíle.

Vesmírný denní režim

Druhá cesta amerického geofyzika a astronauta do kosmu se uskutečnila o dva roky později v raketoplánu Endeavour, který letěl k Mezinárodní vesmírné stanici (ISS). Zatím naposled pak odletěl na oběžnou dráhu loni v březnu, kdy měl před sebou dlouhodobý, šestiměsíční pobyt právě na ISS. Feustel při své přednášce a prezentaci podrobně vysvětlil denní program astronautů při pobytu na mezinárodní stanici, který zahrnoval vědecké pokusy, technické opravy, dohromady denně zhruba osm hodin aktivní práce. Další hodiny zabíralo každodenní cvičení, bez něhož by hrozily astronautům zdravotní komplikace. „Musíte denně cvičit, protože půl roku nepoužíváte nohy,“ popisoval promítané fotografie z vesmírné stanice. Celkem strávil Andrew Feustel ve vesmíru 226 dní, z toho 61 hodin a 48 minut ve volném kosmickém prostoru.

České srdce

Jeho žena odpovídala i na otázky spojené s Českem – její maminka pochází ze Znojma, tatínek je Ind. „Jsme velmi srdečně přijímání a já za to děkuji,“ řekla česky.

Právě díky jejímu původu manžel na své cesty vždy přibalil nějakou českou stopu – ať už Nerudovy Písně kosmické, plyšáka Krtečka nebo kresbu židovského chlapce z Terezie Petra Ginze. Diváci se Indiry Feustelové ptali i na to, jak udržovala rodina kontakt, když byl manžel půl roku ve vesmíru. „Komunikace ze stanice byla poměrně častá, Andrew každý den volal, někdy i víckrát, také jsme si posílali e-maily. Byl to velký rozdíl proti jeho první misi v roce 2009, kdy jsem poslala e-mail a odpověď přišla tak druhý den. Jednou týdně jsme měli i videokonferenci s našimi dvěma syny, takže jsme se všichni čtyři viděli na obrazovce,“ popsala Indira Feustelová a zdůraznila, že besedy s veřejností, především s dětmi a studenty, považuje ona i její manžel za velmi důležité. „Jeho příběh může být pro mladé lidi inspirací,“ věří manželka jednoho z nejzkušenějších amerických astronautů, který před budovou Pevnosti poznání symbolicky odpálil maketu rakety s astronautem z 3D tiskárny a na památku si pak z univerzity odvezl i malého „kolegu“ – rektor mu daroval speciálně vyrobeného medvídku UP ve skafandru.

Andrew Jay Feustel (* 1965)

Narodil se v Pensylvánii, vyrůstal ve státě Michigan. Na Purdue University získal doktorát věd v geofyzice, následně v Kanadě na Queens University získal Ph.D. v geologických vědách.

Americký geofyzik a astronaut má za sebou už tři vesmírné pobyty. Ve vesmíru strávil 226 dní, z toho 61 hodin a 48 minut ve volném kosmickém prostoru.

Jeho manželka Indira má rodinnou vazbu na ČR, její maminka pochází ze Znojma. Manželé mají dva syny.

AFO mýtické, filmové i vědecké

Hned dvakrát byl letos rekordní Mezinárodní festival populárně-vědeckých filmů Academia Film Olomouc. Čtyřiapadesátý ročník přehlídky, kterou pořádá Univerzita Palackého, totiž nabídl nejvíce soutěžních snímků ve své dosavadní historii a přivítal i zlomový počet diváků. Šest dní tak byla Olomouc hlavním městem na mapě popularizace vědy.

Během posledního dubnového týdne vidělo devět a půl tisíce akreditovaných diváků více než osmdesát populárně-vědeckých dokumentů z celého světa a mohlo se osobně potkat se šesti stovkami hostů z řad vědců, filmařů, producentů, publicistů nebo třeba muzikantů. Před festivalové publikum předstoupili například evoluční biolog Richard Dawkins, egyptologové Zahi Hawass, Mostafa Waziri, Miroslav Bárta a Miroslav Verner, experti na severskou mytologii Joshua Rood, Arngrimur Vidálin nebo Einar Selvik, kosmonaut Vla-

dimír Remek či britský vědec žijící v Česku Michael Londesborough, který byl moderátorem závěrečného večera. Hlavním tématem 54. ročníku byl mýtus ve všech možných podobách a formách. Zároveň přehlídka připomenula i několik výročí: sto let české egyptologie nebo padesát let od přistání na Měsíci.

Kvůli velké divácké poptávce přibýlo v tomto roce promítacích míst a většina soutěžních snímků byla uváděna dokonce dvakrát. „Před 15 lety bychom nikdy nevěřili, že věda a vědecké dokumenty mohou být tak oblíbené a vyhledávané širokou veřejností. Narůstající zájem o festival, a hlavně o témata, kterým se věnuje, nás utvrzuje v tom, že to, co děláme, má opravdu smysl,“ zhodnotil právě skončený 54. ročník Mezinárodního festivalu populárně-vědeckých filmů Academia Film Olomouc jeho ředitel Jakub Ráliš.

OCENĚNÉ FILMY A OSOBNOSTI

- **Cena za nejlepší mezinárodní populárně-vědecký dokumentární film:** *Potěšení z úspěchu*
- **Cena za nejlepší česko-slovenský populárně-vědecký dokumentární film:** *Magion*
- **Cena diváků:** *Lidská podstata*
- **AFO Spotlight:** *Petr Salaba*
- **Cena za nejlepší krátký populárně-vědecký film:** *Analogový astronaut*
- **Cena studentské poroty UP:** *Vor*
- **Cena za osobní přínos popularizaci vědy:** *historik Robin Lane Fox, egyptolog a archeolog Zahi Hawass*
- **Cena instituci za popularizaci vědy:** *Toulky českou minulostí, Český rozhlas*

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

rozhovor

Vojenský historik Eduard Stehlík: Vraťme hrdinům jejich jména

Tvrdí, že naše země má hodně hrdinů, ale že u mnohých neznáme jejich jména. A že jsme ani nedokázali spočítat všechny ty, kteří padli za naši svobodu. I proto se snaží zaplňovat sebedemnější bílá místa v událostech třeba i na první pohled notoricky známých, jako je atentát na Heydricha nebo vypálení Lidic. Historik, spisovatel, voják. Plukovník generálního štábu Eduard Stehlík, odborník na československou vojenskou historii, který svůj doktorský titul v oboru České dějiny získal na Univerzitě Palackého.

— **Loni i letos si připomínáme řadu výročí událostí, které ovlivnily osud našich dějin. Jednou ze zásadních byl tragický podzim 1938. Země se podrobila, přitom vojáci bojovat chtěli. Proč nepřevzali moc v zemi?**

Krásně to řekl jeden důstojník: „My jsme byli příliš zvyklí poslouchat.“ Československá armáda byla armádou demokratického státu. Vojáci měli hlubokou úctu k úřadu prezidenta, brali Edvarda Beneše jako jednoho z tvůrců republiky. Byl pro ně autoritou, a proto to rozhodnutí přijali, byť se skřípěním zubů. Někteří dokonce raději volili sebevraždu, než aby hranice dobrovolně opustili. Část generálů však posléze „dotlačila“ prezidenta k rezignaci. Což jim on nikdy nezapomněl a po válce na to někteří doplátili.

— **Nevstoupili jsme sice do války, ale přesto za okupace přišlo život mnoho lidí. Známe své mrtvé a víme, kolik jich bylo?**

Ne. Nejenže neznáme jejich jména, ale ani přesně nevíme, kolik jich vlastně zahynulo. Od konce 2. světové války se uvádí číslo 360 tisíc, které podle mě v létě 1945, kdy se poprvé objevilo, ještě nemohlo být ničím podložené. Pak se v únoru 1948 změnil režim a jakékoli snahy dobrat se jmen a přesných čísel skončily. Když se dnes badatelé snaží to číslo zpřesnit, vychází jim zhruba čtvrt milionu obětí. Jediné, co víme přesně, a to včetně jmen, jsou naši židovští spoluobčané povraždění v rámci holokaustu, protože nacisté si vedli podrobnou evidenci. Ale i ta se týká jenom Čech a Moravy. Pokud jde třeba o Podkarpatskou Rus, tak vůbec netušíme, jestli přišlo o život dvacet, čtyřicet nebo šedesát tisíc lidí. Nám tedy nechybí v historii a ve statistikách jedno dvě jména, ale desítky tisíc.

— **Navíc Němci cíleně decimovali zdejší elity.**

Jestliže jde stát do války, tak padne určité množství vojáků, dělníků, inženýrů, lé-

kařů, obchodníků, ztráty jdou zkrátka napříč celým společenským spektrem. Když je však stát vystaven systematickému vyvražďování a cíleně jsou vybírány elity, pak takové rány společnost nesmírně složitě zaceluje. Když jen vezmete naši generalitu z roku 1938, tak z těch mužů byl každý pátý umučen nebo popraven. Z elitní skupiny důstojníků generálního štábu přišel o život každý třetí, další stovky padlých, popravených a umučených byly mezi absolventy hranické Vojenské akademie. A nezapomínejme na akce proti sokolům, skautům, představitelům předválečných politických stran. Některé z nich preventivně zatýkali a posílali do koncentračních táborů hned po březnu 1939.

— **Masakry následovaly i po atentátu na Heydricha, že?**

Ano, ale už předtím došlo k velkému vraždění, na které se často zapomíná. Bylo to na podzim 1941, kdy přišel Heydrich do Prahy a začal „úřadovat“. Tuto jeho hrůzovládou smazává ta druhá, která následovala jako odplata po jeho smrti. Kdysi jsme se s kolegy pokoušeli alespoň přibližně stanovit počet obyvatel protektorátu, kteří přišli o život v souvislosti s atentátem a došli jsme k číslu minimálně pět tisíc. K povražděným obyvatelům Lidic a Ležáků a těm, kdo přišli o život na popravištích napříč protektorátem i v samotné říši, připočtete ještě velké židovské transporty odeslané do vyhlazovacích táborů v rámci tzv. operace Reinhard. Z více než tři tisíc lidí přežily pouhé tři desítky.

— **Atentát uskutečnili Jozef Gabčík a Jan Kubiš 27. května 1942. O pár dní později, 4. června, Heydrich na následky zranění zemřel. To je známé, co nového může historik najít?**

Vždy něco. Nemusíte objevit něco úplně nového, mnohdy stačí jiný úhel pohledu. Anebo se na vás usměje štěstí a v archivu na vás vypadne hlášení protektorátního policisty sepsané dva dny po atentátu, v němž se píše, že „druhý z pachatelů zanechal na místě automatickou pistoli se zaseknutým nábojem v hlavni.“ Tady byl od doby atentátu bezpočet teorií, proč Gabčík nestřílel. Spekulovalo se, že nechtěl zasáhnout lidi v projíždějící tramvaji nebo že zaváhal, protože nikdy předtím nikoho nezabil a podobně. Nic takového. Měl běžnou technickou závadu na zbraní, kterou by dnešní příslušník speciálních jednotek dokázal během vteřiny vyřešit. Ale s tehdejšími výcvikem a v obrovském stresu...

— **Měl on být tím hlavním útočníkem?**

Podle dochovaných svědectví nyní víme, že výš v zatáčce, tedy tím, kdo viděl Heydrichovo auto jako první, byl Kubiš. Jedna svědkyně popsala, že muž, který do té doby stál kousek od ní, udělal pár kroků a hodil na auto něco, co se podobalo termosce. Až pak se přidal druhý, kterého do té doby neviděla, a střelil z pistole na muže v uniformě, který ho pronásledoval. To rozestavení přesně odpovídá informacím, které jsem našel v britských archívech. Britové své dokumenty odtajnilli až v roce 2006 a díky nim víme, že veškerá příprava, kterou vedli nejlepší vojenští instruktoři SOE, počítala s tím, že „agentem číslo jedna“ je muž s bombou. Ten měl mít připravené dvě bomby – jednu hodit na předek auta a zastavit ho a druhou zabít osádku. Druhý muž měl být v záloze a dokončit „práci“, pokud by někdo přežil. Takže Jan Kubiš nebyl tím, kdo zachraňoval situaci, protože Gabčíkovi selhal samopal. Ne, on byl ten hlavní.

— **O Janu Kubišovi jste napsal knihu, co nového jste našel?**

Knihu jsme původně chtěli vytvořit s Jardou Čvančarou, ale pak se v důsledku nových objevů příprava neúnosně prodlužovala a Jarda se mezitím pustil do vlastního projektu – fotografické publikace „Operace Anthropoid“, takže jsme se rozdělili. V té době už však byl hodně daleko výběr fotografií, dokonce se chystaly i popisky. A já jsem se znovu podíval na jeden z prvních snímků, který v knize je – starší a mladší žena a s nimi čtyři děti. Měl jsem k tomu snímku připravenou popisku, v níž se uvádělo: „Maminka Jana Kubiše, Kristina, zemřela při porodu čtvrtého dítěte, syna Jaroslava.“ Tak se to léta tradovalo. Jenže najednou mi došlo, že je něco špatně. Na té staré fotce je Janova maminka a čtyři malé děti, tedy včetně onoho Jarďy, kterému je minimálně půlrok. Nemohla tedy zemřít při jeho porodu. Začal jsem pátrat a podařilo se nalézt dceru Marii, tedy páté dítě, při jehož porodu paní Kubišová zemřela. Zároveň byl v matrikách objeven i prvorozený syn Kubišových Josef, o kterém do té doby nikdo neslyšel. A jestliže Jan padl v cyrilometodějském chrámu 18. června 1942, tak jeho bratr zemřel 18. června 1912, tedy na den přesně o 30 let dříve. Ke své hrůze jsem tak postupem času zjišťoval, že prakticky vše, co bylo napsáno o životě Jana Kubiše před rokem 1938, není pravda. Často se vychází jen ze

zpráv gestapa. Třeba že vyrůstal ve vesnici Ptáčov u sourozenců své maminky. Ani to není pravda, byli to totiž její bratranec a sestřenice.

— Byl jste v Ptáčově?

Jistě, našel jsem tam jeho příbuzné, o kterých se zatím vůbec nemluvilo. Poskytli mi unikátní fotografie a důležité informace. Dokonce mě nasměrovali na některé statky, kde Jan sloužil jako čeledín. Jeden pán mi například vyprávěl, jak u nich Jan pracoval, onemocněl, a musel být půl roku v plicním sanatoriu, kde se naučil nádherně vyšívát a vytvářel krásné obrázky. Mimochodem, zajímal jsem se, jestli se u nich byl někdy někdo na Kubiše zepat. Odpověděl mi: „Ale jo, před váma tady bylo gestapo.“

— Je něco, nějaká nepřesnost, která vás rozčiluje, když se mluví o atentátu?

Jsem velice háklivý na slova „spáchali“ nebo „pachatelé“. Páchají se trestné činy a toto nebyl trestný čin, ale vojenská akce k odstranění krvavého diktátora. Chápu, že to všichni tak máme uloženo v podvědomí z filmů, televize, knížek, omílá se to. Ale podle mě je potřeba vrátit slovům jejich význam.

— Platí to i v případě Lidic? Že omíláme nějaké zaužívané věty?

Určitě. Víte třeba, že léta papouškujeme nacistickou propagandu?

— V jakém smyslu?

Existuje oficiální zpráva, která byla publikována 11. června 1942. Notoricky známý text: „Při pátrání po vrahích SS-Obergruppenführera... byly zjištěny nezvratné poukazy, že se obyvatelstvo obce Lidice podílelo...“ Pokračuje to dál a následuje: „Proto byli dospělí muži zastřeleni, ženy dány do koncentračního tábora, děti na náležité vychování, obec byla srovnána se zemí a jméno obce vymazáno.“ Ta zpráva otrásla celým světem, naprosto zásadním způsobem napomohla k odznení Mnichovské dohody, a přitom v ní prakticky nic není pravda.

— Nerozumím.

Pojďme po jednotlivých tvrzeních. „Dospělí muži byli zastřeleni“ – u Horákova statku stříleli kluky od 15 let. Dokonce Pepíkovi Hroníkovi těch 15 ještě ani nebylo. Jen připomínám, že plnoletost tehdy byla v 21 letech. Takže už tehdy Němci stříleli děti. Další tvrzení: „Ženy dány do

koncentračního tábora“ – ale v prováděcím pokynu, ne v té oficiální zprávě, jsou ještě dvě další slova, která se nezmiňují – „na doživotí.“ Což je dost podstatný rozdíl. A dál: „Děti dány na náležité vychování do rodin v říši“ – ze 105 lidických dětí přežilo 17. Těch 88 zavražděných dětí opravdu neodpovídá „náležitému vychování.“

— Jak to, že jich přežilo „převýchovu“ tak málo?

Podle mého názoru je zázrak, že vůbec někdo přežil. Jsem přesvědčen, že původní zadání předpokládalo kompletní vyvražďení celé obce. Tomu odpovídá i skutečnost, že v rámci „rasového výběru“ byly k poněmčení vybrány jen tři lidické děti. A i z této trojice byla nakonec jedna holčička dodatečně zavražděna s dětmi z Ležáků. Největší šanci na přežití tak mělo sedm dětí ve věku do jednoho roku, které byly soustředěny v vojenském ústavu v Krči a až na jedno přežily. Mnohem horší to bylo s ostatními. Ze sedmi dětí narozených po 10. červnu 1942 těhotným lidickým ženám přežily pouze dvě. Zbývajících sedm přeživších jsou děti, které unikly zplynování v Lodži. Tato skupinka měla podle mne sehrát jakousi zástěrku. Kdyby se jednou někdo po lidických dětech ptal, tak ať se někde nějaké objeví.

— Když skončila válka, byli jsme na straně vítězů, ale zároveň mluvíme o tom, že jsme byli osvobozeni. Jak to tedy je?

Podle mě jsme jednoznačně vítězové. Proto bychom neměli o 8. květnu mluvit jako o Dni osvobození, ale jako o Dni vítězství. Na našem osvobození se podílela celá řada armád, vedle té tehdejší Rudé a americké nesmíme zapomenout na Poláky, Rumuny nebo třeba Belgičany – i několik jejich vojáků došlo do Plzně. Ale hlavně nesmíme zapomenout, že i my jsme přinesli nesmírné oběti na domácí frontě a za našimi hranicemi bychom prakticky nenašli bojiště, na kterém za 2. světové války nebojovali Češi. Jsem přesvědčen, že jsme i my sami přispěli k osvobození naší republiky měrou nemalou a oprávněně se můžeme nazývat nejen národem bojujícím, ale i národem vítězným.

— Už jen zbývá dát všem těm padlým jména...

To je práce pro hodně lidí na hodně dlouho, ale já věřím, že se to jednou povede.

Plukovník Stehlík před pravoslavným katedrálím chrámem sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici v Praze, v němž svedli svůj poslední boj parašutisté, kteří provedli atentát.

Eduard Stehlík (* 1965)

Vojenský historik a spisovatel, absolvent FF UK a doktorského studia na UP. Je plukovníkem generálního štábu a působí jako ředitel odboru pro válečné veterány Ministerstva obrany ČR. Zaměřuje se na novodobé československé vojenské dějiny. Je autorem nebo spoluautorem řady knih a publikací. Jeho kniha Lidice – Příběh české vsi získala v roce 2005 cenu Ministerstva kultury ČR a Asociace muzeí a galerií Gloria musaealis v kategorii muzejní publikace roku. V roce 2017 vyšla jeho kniha „Jan Kubiš – Nezastaví mne ani to nejhorší...“, která se věnuje životnímu příběhu parašutisty, který spolu s Jozefem Gabčíkem uskutečnil atentát na R. Heydricha.

reportáž

text a foto: Martin Višňa

Jak se testuje metodika pro záchranáře

Párty je v plném proudu, tisícovka účastníků se skvěle baví. Na místo však kdosi zaútočí neznámou chemickou látkou. Nastává panika, na zemi zůstávají desítky zraněných. Naštěstí se nic takového nestalo, šlo jen o námět cvičení projektu Dekontaminace zraněných osob v rámci bezpečnostního výzkumu ministerstva vnitra, na němž se podílí fakulta zdravotnických věd (FZV).

Smyslem ve střední Evropě ojedinělého cvičení bylo prověřit návrh metodiky pro dekontaminaci velkého počtu zraněných v přednemocniční péči a odhalit případné nedostatky před chystanou certifikací. Česko takovou metodiku do-

sud nemá. „Až bude hotová, přeneseme ji do nemocničního prostředí. Je totiž lepší dopravit pacienta s malým množstvím kontaminantu do nemocnice, kde bude na urgentním příjmu pro takové případy proškolený a vybavený personál, než bychom zraněného v místě události dokonale očistili, ale on při tom zemřel,“ vysvětlila vedoucí cvičení Radka Filipčíková z Centra vědy a výzkumu FZV.

Studenti jako figuranti

Na letišti Zábřeh nedaleko Hlučína, kde se cvičení odehrálo, bylo živo už od druhé hodiny ranní. Brzký budiček si vyžádalo maskování studentů FZV v rolích figurantů,

detaily maskéři vychytávali ještě přímo na place, když už ranní chlad prorážely první sluneční paprsky. Pak už byli zranění roztríděni podle závažnosti poranění a zdravotníci jim poskytli urgentní pomoc před přesunem k dekontaminačním stanovištím. Před sprchami zdravotníci z figurantů svlékli oblečení, provedli další ošetření a podrobnější zjištění stavu zraněného. K samotné dekontaminaci se testovaly tři typy stanů. Vedle běžných sprch hasičů to byl i prototyp s dopravníkem pro nosičku se zraněným a dalšími inovacemi, který byl vyvinut v rámci projektu. Poté figuranti putovali do stanu Státního ústavu jaderné, chemické a biologické ochrany, kde se zjiš-

fovaly pozůstatky kontaminantu na těle, a tedy účinnost dekontaminace.

„Dělalo mi trochu problém, že jsem téměř nahý před cizími lidmi, ale nejhorší bylo asi to čekání na ošetření po sprše. Byla dost zima. Na druhou stranu se k nám zdravotníci i hasiči chovali velmi dobře, vysvětlovali, co budou dělat, takže po této stránce to bylo dobré,“ shrnula budoucí zdravotní sestra Jana Kozlovská, která s namaskovanou zlomeninou předloktí patřila k lehce zraněným figurantům.

Komunikaci záchranářů si pochvaloval i Vojtěch Koranda, který hrál zraněného v bezvědomí s tepenným krvácením.

„Oslovili mě, jestli reaguji, udělali bolestivý podnět, poslechli, zda dýchám, nebo už mi není pomoci. V pořádku bylo i překládání z jednoho nosítka na druhé. A sprcha se přežít dala, ale klepal jsem se,“ komentoval student oboru Zdravotnický záchranář, který již má praktické zkušenosti i z výjezdů.

Přísně sledované cvičení

Průběh cvičení bedlivě sledovalo dvanáct hodnotitelů, mimo jiné odborníci na urgentní medicínu, traumatologii nebo zdravotnický management, také vojenští experti. Svými poznatky přispěla i profesorka

Alison Hutton z australské University of Newcastle, odbornice na ošetřovatelství při katastrofách a mimořádných událostech. „Byla překvapená úrovní i tématem, které jsme si vybrali, protože je unikátní a v takovém rozsahu a do takových detailů se často necvičí. Dala nám nějaká doporučení, také zprostředkovala kontakty na další experty a mohli jsme i srovnat náš postup s australskými. Na projektu se bude dále podílet jako konzultantka,“ uvedla Radka Filipčíková s tím, že na podzim se uskuteční další cvičení, na němž se rozhodne o certifikaci navrhované metodiky pro dekontaminaci zraněných osob.

doporučuji

kniha

Michal Štverák, *student oboru Katolická teologie, CMTF*

Z knihy **Divoké kameny** na mne dýchá Boží život. Mezi tyto kameny vstává brzy ráno věrně a oddaně mistr díla. Tím je cisterciácký mnich, který dostal za úkol postavit další klášter svého řádu. Řádu, jehož přísnost a přesnost miluje, v němž našel svůj duchovní domov. Ten fyzický tvoří urputně pro své bratry přes ztrátu materiálu, sil, životů a naděje. Až své dílo dokončí, bude se o klášteře mluvit jako o jednom z klenotů rané cisterciácké architektury. „Quid pétitis?“ – „Misericordiae Dei.“

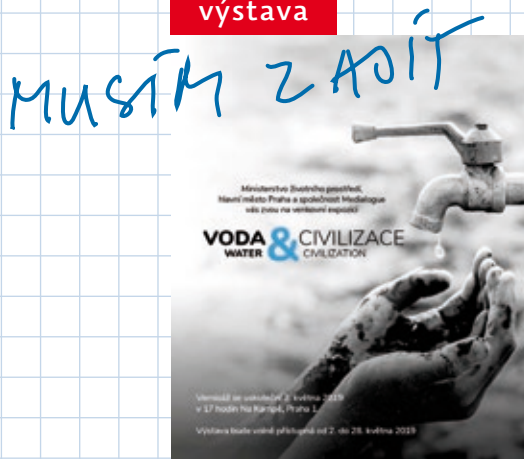
sport

Adéla Valentová, *katedra jazyků, PF*

Všem, které nebaví brázdřit kole hanácké rovinky, doporučuji vydat se do **Bikeparku Olomouc** v městské části Slavonín a potrénovat jízdu ve vlněném terénu na čtyřech drahách různé délky a obtížnosti. Od května se zde každou středu za dobrého počasí od 17 hodin konají pravidelné tréninky pod dohledem zkušeného trenéra, který zájemcům pomůže zlepšit techniku jízdy na kole. Nabyté dovednosti pak stojí za to zhodnotit na některé z lesních stezek, upravených pro jízdu na horském kole. Mou oblíbenou je Singletrail Moravský Kras v Jedovnicích. Stezky jsou pro začátečníky i pokročilé.

výstava

Michal Otyepka, *katedra fyzikální chemie a RCPTM, PřF*

Minulost, současnost i možnou budoucnost vody na Zemi ukazuje na dvaceti panelech na pražské Kampě výstava **Voda a civilizace**. Na její přípravě se podílelo 16 institucí z tuzemska i zahraničí, včetně RCPTM, s cílem představit životadárnou tekutinu z různých úhlů pohledu a připomenout návštěvníkům, že dostatek této strategické suroviny nemusí být samozřejmostí. Proto je třeba ji chránit a dobře s ní hospodařit.

hudba

Tomáš Franta, *oddělení komunikace UP*

V časech, kdy hudbě vládne elektronika, potěší jakýkoliv návrat ke kytarovým kořenům. U dublinské sebranky **Fontaines D.C.** je radost o to větší, neboť se jedná o jedny z nejlepších a nejambicióznějších indierockových debutantů posledních let. O pěťici hejsků se hlasitě šušovalo už v době, kdy z rodného Dublinu začali vypouštět první dema, sychravější než celé irské počasí. V dubnu vydaná nahrávka Dogrel pak hlasité šušání proměnila v nadšený výskot recenzentů i posluchačů. Smíchejte to nejlepší z britského post-punku od Joy Division po The Fall, přidejte trochu letargického floutkovství a máte představu, co Dogrel nabízí. Přímočaré a hitové melodie utopené pod nánosy punkového rámusu a nespoutaných kytarových riffů, zvuk jak z tátovy zaneřáděné garáže a zdánlivě znuděný zpěvák, který místo zpěvu spíše deklamuje, povídá a křičí historiky a lyrické štěky sevřené pošmournými ulicemi Dublinu. Syrová energie, které je v poslední době v hudbě jako šafránu.

festival

Petr Šimáček, *katedra geografie, PřF*

Pohodová atmosféra, malebné prostředí města Vizovice i jeho bezprostředního okolí, známá soutěž v pojídání švestkových knedlíků a samozřejmě dobrá československá muzika všech možných žánrů – to vše a ještě více najdete, když se zajedete podívat na **Vizovické Trnkobraní**. Vřele doporučuji tento všekulturní (zdaleka nejen hudební) zážitek. Koná se v půlce srpna.

výlet

Jana Zapletalová, *vedoucí katedry teorie dějin umění, FF*

Kdybch nemusela sedět za počítačem a dělat korektury, tak bych vyrazila, jako už tolikrát, k malebným **vodopádům Bílé Opavy**. Zpočátku nesmělá stezka z Karlovy Studánky s překrásnými vodopádky, která nabírá postupně směrem k Pradědu na prudkosti, patří k mým nejoblíbenějším místům Jeseníků. Nejkrásnější, jakkoli zrádné, pak bývá údolí v zimě, kdy se člověk může koupat v panenských tůňkách mezi bělostným sněhem, kterého se nedotkla pohorka jiného turisty... Ale rajsky tam bývá celý rok!

DOBRY TIP ♥

Nemocnice, kde se léčí písničkou

Objetí, pohazení nebo třeba písnička, to jsou postupy a prostředky, kterými se léčí nemoci a zranění v Nemocnici pro medvídky. Tu „provozují“ studenti lékařské fakulty, kteří tak formou hry seznamují předškolní děti s prací lékařů a učí je odpovědnosti za zdraví své i druhých.

„Děti si do školky přinesou svého oblíbeného medvíčka či jiného plyšáka a vymyslí mu nějakou nemoc, kterou potom spolu léčíme. Dostávají se tak do role rodiče, který má zodpovědnost za své dítě. Uvědomují si, proč je důležité starat se o zdraví a že lékař jim chce pomoci. Zbavují se tak i strachu z bílých plášťů,“ vysvětluje Claudia Gürtlerová z olomoucké pobočky International Federation of Medical Students Association (IFMSA). Tato organizace sdružuje studenty medicíny ve více než stovce zemí světa a Nemocnice pro medvídky je jednou z jejich osvětových a preventivních aktivit.

Na připravených stanovištích si děti s mediky povídají o svých prodělaných

nemocích a úrazech a leccos si z lékařské práce také vyzkoušejí. Například obvazují rány, měří krevní tlak, poslouchají fonendoskopem srdce anebo u improvizovaného rentgenu na snímcích poznávají zobrazené části těla. Dozvědí se také, jak si správně čistit zuby.

Vrcholem programu je operace velkého medvěda. „Děti se obléknou do operačních plášťů a stanou se doktory. Máme více variant, buď medvěda trápí zánět slepého střeva, nebo ho bolí břicho, protože snědl moc sladkostí, anebo ho srazilo auto, když se nerozhlédl při přecházení silnice. Medvěda uspíme, změříme mu teplotu, někdo mu pomáhá dýchat s maskou, další drží kapačku. Společně se podíváme do břicha nebo na případné zlomeniny. V závěru operace pak medvěda probudíme písničkou,“ popisuje Claudia Gürtlerová.

Na Nemocnici pro medvídky se studentka pátého ročníku Všeobecného lékařství podílí už od počátku svého studia

v Olomouci, poslední zhruba tři roky aktivitu koordinuje. To obnáší zejména shánění potřebného materiálu, například prošlé obvazy či injekce z „opravdových“ nemocnic a ordinací, a komunikaci se školkami. „Za těch pět let se výrazně změnil jejich zájem. Zatímco dříve jsme školky s nabídkou programu pro děti oslovovali, nyní se ozývají samy. Máme tolik žádostí, že ne všem jsme schopni vyhovět. Jako medicíci jsme časově poměrně vytiženi a na jeden program nás musí být minimálně pět či šest. Během semestru zvládneme měsíčně dva až tři programy,“ říká studentka.

Jedním dechem ale dodává, že i když je to při náročném studiu práce navíc, navštěvují školky rádi. „S dětmi zažíváme spoustu srandy, mají hodně hlásek a vždy nám dodají kopec energie. Navíc i my se při tom učíme. Jako budoucí lékaři si zkoušíme komunikaci s dětskými pacienty. Nemocnice pro medvídky je zkrátka moje srdcovka, práci s dětmi miluji,“ přiznává medička.

Další informace o **NEMOCNICI PRO MEDVÍDKY** zájemci najdou na stránkách IFMSA www.ifmsa.cz. Je možné obrátit se přímo na olomoucké organizátory na e-mail medvidci.upol@ifmsa.cz.

text: Eva Hrudníková
foto: Gabriela Knýblová, archiv MCh

zkušenost

Michala Chadimová: Česko mě asi neudrží

Už po pár minutách jejího barvitého vyprávění máte jasno, že proti vám sedí neobyčejná mladá žena. Mimořádná svou odhodlaností a vytrvalostí. Taková, pro kterou žádná překážka není dost vysoká a žádný cíl není dost vzdálený. Seznamte se – Michala Chadimová, historicky první česká stážistka u Mezinárodního trestního soudu v Haagu. A těch úspěchů má tato studentka doktorského programu na právnické fakultě víc.

Zatímco většina studentů práv sní o kariéře v Česku, ona se vidí mnohem dál a dělá pro to maximum. Už v prvních letech magisterského studia se našla v mezinárodním trestním právu. „Z mého pohledu totiž

ideálně kombinuje moji lásku pro historii a právo. Šla jsem na práva, abych měla možnost něco změnit,“ říká osmadvacetiletá Míša Chadimová. Už na gymnáziu ji přitahovala témata jako holokaust, rwandská genocida nebo válka v Jugoslávii.

A co je pro studenta zajímavější se o mezinárodní trestní právo víc než stáž u tribunálu v Haagu? „Přede mnou tam žádný český student na stáži nebyl. Přesto jsem se rozhodla, že to zkusím.“ Nejprve musela zvládnout francouzštinu, která je vedle angličtiny u Mezinárodního trestního soudu druhým jednacím jazykem. Vyrasila proto v rámci Erasmu na dva semestry na Université de La Rochelle. „Odjížděla jsem se

zoufalou úrovní francouzštiny. Ale byl to jediný způsob, jak se ji naučit,“ vzpomíná.

Aby měla šanci porazit konkurenty žádající o stáž v Haagu, potřebovala ještě znát ke kontinentálnímu také angloamerický systém práva. A tak vyjela do světa znovu, dvakrát do USA. „Sehnat práci v americké advokátní kanceláři nebylo vůbec snadné. Poslala jsem nepočítaně e-mailů, volala jsem přes Skype. Marně.“ Jen díky své vytrvalosti se dostala do kanceláře v Houstonu, kde jí šéf umožnil pracovat na případech týkajících se trestního a imigračního práva. Právě v Americe ji zastihla ta skvělá zpráva – chtějí ji do Haagu, prošla náročným výběrovým řízením. →

Michala Chadimová (* 1991)

Na olomoucké právnické fakultě absolvovala magisterský obor Právo a úspěšně složila rigorózní zkoušku. Titul LL.M. (Master of Laws) získala na univerzitě v Amsterdamu. Nyní je na PF UP posluchačkou doktorského studijního programu ve specializaci Evropské a mezinárodní právo. Zajímá se o historii. Ráda cestuje. Hovoří anglicky, francouzsky, domluví se trochu španělsky a učí se arabsky.

Jak sama říká, v Haagu strávila šest neuvěřitelných měsíců. Na Mezinárodním trestním soudu pracovala pro úřad žalobce. V týmu, který měl na stole případ Demokratické republiky Kongo týkající se i dětských vojáků. „Nastoupila jsem ve fázi, kdy se prezentovaly důkazy za úřad žalobce. Měla jsem možnost procházet spisy, byla jsem na první schůzce se svědky a při jejich přípravě na výpověď. Vypracovávala jsem otázky, které potom padly v rámci výslechu u samotného soudu. Chodila jsem na jednání. Bylo to nesmírně zajímavé,“ vypráví nadšeně. Doma má schovaný i jeden z přepisů zvukového záznamu ze soudní síně, v němž lze dohledat její jméno.

S tím, jak byla stáž v Haagu ohromně zajímavá, byla současně i velmi náročná. „Nikdo se tam při práci nedívá na hodinky, žádná osmihodinová pracovní doba. Například svou těhotnou nadřízenou jsem snad nikdy neviděla z úřadu odcházet ani do něj přicházet. Byla tam zkrátka pořád. I jazykově to bylo těžké,“ dodává a s úsměvem popisuje svůj tehdejší pracovní stůl, který spíše než pracoviště právníka připomínal zázemí medika. „Procházela jsem například forenzní zprávy, důkazy z odkrývání masových hrobů, informace o párování DNA. Jako pomůcky jsem si na stůl lepila obrázky z anatomie se slovíčky.“ A aby toho nebylo málo, v polovině stáže si odskočila do Olomouce na část státní závěrečné zkoušky.

Ani cesta za odevzdáním diplomové práce nebyla u Míši Chadimové obvyklá. Krátce po návratu z Haagu balila znovu. A cíl tentokrát soukromé cesty? Východní a jihovýchodní Asie. Někde mezi poznáváním

Japonska, Koreje, Vietnamu, Kambodže nebo Malajsie napsala v angličtině diplomku na téma odpovědnost nadřízeného.

Tato cesta ji utvrdila v dalším vysněném cíli. Už v Haagu přemýšlela, že zkusí stáž v Kambodži. A se svou přihláškou k tribunálu v hlavním městě Phnom Penhu uspěla. Jeho úkolem je stíhat zločiny z období teroru Rudých Khmérů. Odborně tam rozvíjela téma odpovědnosti nadřízeného a její práce dokonce napomohla odsoudit viníky genocidy. Vedle toho poznávala skutečný život v chudé Kambodži. Bydlela u místních lidí, na tribunál jezdila speciálním svozovým autobusem, a když zapršelo, brodila se splašky. „Kambodža mi hodně dala odborně, dala mi novou oblast výzkumu. Teď z toho bude disertační práce. Letos se tam vrátím, pozvali mě na odbornou konferenci.“

Dnes má Míša Chadimová nový titul před jménem, úspěšně vykonala rigorózní zkoušku, a přibyl jí titul i za jménem. Mezinárodně uznávaný titul LL.M. získala na univerzitě v Amsterdamu. Hovoří anglicky, francouzsky, domluví se trochu španělsky a učí se arabsky. Má zajímavou práci v Praze, o které jen prozradí, že se týká mezinárodního humanitárního práva a boje proti obchodu s lidmi.

Úspěšná je také v rámci doktorského studia, letos získala nadstandardní projekt IGA. „Přiznávám, že ani v nejbližších letech mě asi Česko neudrží. Ráda bych jako právník jezdila na mise do válečných oblastí,“ prozrazuje a dodává: „Je fajn dívat se na seznam svých výjezdů, za každým je milion příběhů. Necestovat při studiu je strašná škoda.“

text: Milada Hronová
foto: Gabriela Knýblová

absolvent

**David Voda:
Sním o galvanickém
impériu a malé galerii**

David Voda (* 1976)

Absolvent oboru Teorie a dějiny umění na FF UP. Historik umění, básník a podnikatel v průmyslu. Pracoval nejprve v Muzeu umění Olomouc a poté v Divadle hudby. Publikuje politické glosy ve dvouměsíčníku Listy. Jako básník debutoval v roce 2010 sbírkou Sněhy a další (Fra, Praha), která byla nominována na cenu Magnesia Litera 2011. Společně se svou ženou Sabine Voda Eschgfäller (FF UP) napsal knihu Antroposofové na Moravě (a v Čechách). Ve Vydavatelství UP vyšla v roce 2014. Ve firmě FESTA SERVIS, spol. s r.o., pracuje od roku 2005, od roku 2014 jako spoluzakladatel a jeden z jednatelů (spolu s Ervínem a Dagmar Schleserovými). Pohled do jeho sbírek lze najít na Instagramu (#bibliotecaenigmatica).

Miluje umění. Především avantgardu s ezoterickými a okultními přesahy. Za štěstí považuje, že studoval na katedře dějin umění v legendárních devadesátkách, a s úctou vzpomíná na profesory Milana Tognera, Ivo Hlobila, Rostislava Šváchu, Pavla Černého, Pavla Štěpánka, Josefa Bláhu nebo Rudolfa Chadrabu. Teď je však byznysmen. A nedá se říci, že malý. Vede galvanickou zinkovnu s obratem sto milionů korun ročně. Umělec a továrník v jednom.

„Ano, připouštím, že je to tak trochu schizofrenní situace, ale zároveň je to i vašeň. Jsem totiž megaloman a snažím se stíhat nestíhatelné: vést ‚galvanické impérium‘ a jednou i malou galerii,“ svěřuje se.

Katedru dějin umění studoval v letech 1995–2002, v době, kdy ji zdobila plejáda legendárních kunsthistoriků. „Sídlila v nádherné rozpadající se barokní rezidenci ve Wurmově 13 a oč byla chudá materiálně, o to víc překypovala bohatstvím ducha. Bylo nás v kruhu sotva šestnáct, ale připadali jsme si občas jak v hamburské knihovně Aby Warburga ve 20. letech či na kultovní Vídeňské škole dějin umění. Představte si temnou cimru a v ní Hlobil pouští hodinu a půl diák rozpraskané zdi. To byly semináře památkové péče! Před zkouškou z gotiky u něj jsem se klepal jak ratlík, a to jsem se poctivě dva měsíce drtil,“ vzpomíná.

Ještě za studií začal pracovat v Muzeu umění jako kurátor. Koho by tehdy v té době napadlo, že s odstupem času přehodí výhybku. „Netušil jsem, že mám i jiné schopnosti. Ale koneckonců jsem synem svého otce,“ říká energický tmavovlasý čtyřicátník.

Zinkovnu poznal již v dětství. Jeho otec pracoval v olomouckém podniku Kovo-Dřevo. Po revoluci se rozhodl, že bude podnikat. Víkendy tak společně se synem trávil v galvanovnách. „Táta spolu s Ervínem Schleserem vybudoval poměrně velký podnik a já si v něm lecčímš prošel. I když jsem si to neuměl představit, začal jsem tu pracovat jako obchodní zástupce. S tátou jsem tak strávil dalších krásných skoro deset let,“ doplňuje a dostává se tak k momentu, kdy otcova předčasná smrt pro něj znamenala převzetí podniku.

„Bez velké podpory mé ženy Sabine, historičky, literární vědkyně a také básnířky, by však nic z toho nebylo možné. Daří se jí sladit péči o dům a dva syny s kariérou na katedře germanistiky, kde působí od roku 2001. Aktuálně bádá o moravském osvícenství v evropském kontextu, tedy o počátku věku rozumu, který nyní v době postfaktické vlastně končí. Troufám si tvrdit, že

díky svému italskému původu a rozsáhlé erudici je to mimořádně úspěšná a talentovaná vědkyně,“ vypráví.

Nestěžuje si, že dnes už nemá čas na umění. To je život. Nic není zadarmo ani napořád. Za posledních pět let firma zvýšila obrát o padesát procent. „Svou roli sehrála i odvaha, s níž jsme se pustili do velkých věcí. Postavili jsme další zinkovnu, snažíme se působit na evropském trhu, hledáme zakázky v Německu a ve Francii. Instalujeme nové technologie, začínáme spoluprací s Regionálním centrem pokročilých technologií a materiálů UP na bázi nanotechnologií,“ vypočítává mladý továrník. Líbí se mu dennodenní adrenalin, který vyžaduje velkou dávku kreativity, ale i prozíravosti. Neumí si představit, že by odešel.

„Jakmile ráno přijdu a do nozder nasaju oděr zinkovny, hned mě to pohltí. Musíte se ale naučit žít s tím, že nejste pánem svého času. Obvykle se totiž hraje na několika šachovnicích zároveň. Neustále řešíte technické či personální problémy. Za pochodu se zabýváte i sociální situací svých zaměstnanců. Je třeba být připraven na setkání s vybranou společností na Hradě i na jednání s polomafiemi, které nabízejí dělníky z Ukrajiny. Kolikrát se stane, že v jedné větě třikrát sám sebe popřete. Takový je byznys,“ dodává. Ve volných chvílích studuje jazyky, němčinu prý pochytil díky své ženě, teď oprašuje gymnaziální franštinu. V hlavě má pořád hromadu plánů a některé míří ke kumštu.

„V září se uskuteční už čtvrtý ročník básnické soutěže Cena Václava Buriana, kterou jsem spoluzakládal. Jsem spjatý s generací kolem Václava a velmi si vážím toho, že se mohu potkat s řadou vynikajících střeoevropských básníků,“ říká. Sám taky píše. Před lety dokonce získal za svou sbírku nominaci na Magnesia Literu.

„Jednou bych se rád vrátil k umění, kterému jsem se věnoval dřív. Vrcholem byla výstava AENIGMA Sto let antroposofického umění v roce 2015 v Muzeu umění. Obstála práce 125 tvůrců z let 1913–2013, záplňky jsme měli ze sedmi evropských zemí a dokonce o ní psali Frankfurter Allgemeine Zeitung,“ vzpomíná. A na povrch tak vyplouvá jeho další vašeň. Sběratelská. Sbírá nábytek, umělecké řemeslo, volné umění, grafiku, malby i knihy. Zatím má vše umístěné v depozitáři ve firmě. „Jednou by to ale mohlo být jinak. Potřebuji totiž vidět, že se věci posouvají dál. Přitom ale velmi hřeším. Jak píše Kafka, netrpělivost je nejtěžší hřích.“

foto: Martin Višňa,
Milada Hronová

Majáles. Královnou letošního Olomouckého majálesu UP se stala herečka a zpěvačka Erika Stárková. Tématem dvoudenního veselí byla popkultura ve všech podobách. Program zahrnoval mj. koncerty, divadla, výstavy, workshopy. „Letošní program byl žánrově snad nejpestřejší v dějinách majálesu. Heslu popkultury jsme dostáli ve všech ohledech,“ řekl Ondřej Martínek z oddělení komunikace UP, hlavní koordinátor organizátorského týmu.

Z olomouckého teologa vídeňským arcibiskupem

Johann Baptista Rudolf Kutschker (1810–1881)

Životní dráha Johanna Baptisty Rudolfa Kutschkera dokládá, že talentovaný potomek německého tkalce mohl v 19. století dosáhnout nejvyšší církevní hodnosti v habsburské monarchii.

Jeho otec Johann provozoval tkalcovskou živnost ve vsi Loučky (nyní část obce Zátor v okrese Bruntál), kde se J. B. R. Kutschker narodil 11. dubna 1810. Po absolvování gymnázia v Opavě studoval na filozofickém studiu (tehdy povinném pro všechny uchazeče o studium na teologických, lékařských a právnických fakultách) C. k. lycea v Olomouci a od roku 1828 teologii na vídeňském Frintaneu, semináři založeném roku 1816 dvorním farářem Jakobem Frintem. Kněžského svěcení dosáhl 21. dubna 1833 a následujícího roku byl promován doktorem teologie na základě obhajoby posléze tiskem vydané disertace *Die gemischten Ehen vom katholisch-kirchlichen Standpunkte betrachtet (Smíšená manželství nahlížená z katolicko-církevního hlediska)*.

Profesor morální teologie

Roku 1835 byl pětadvacetiletý duchovní J. B. R. Kutschker jmenován profesorem morální teologie na Teologické fakultě C. k. Františkovy univerzity v Olomouci, již v roce 1835 zastával úřad děkana této fakulty a v letech 1843–1844 úřad rektora univerzity. Vedle toho působil jako duchovní správce, arcibiskupský sekretář a konzistorní rada. Pro Kutschkerovu další kariéru bylo klíčové jeho osobní setkávání s císařem Ferdinandem I. během pobytu vídeňského dvora v Olomouci za revoluce ve Vídni od 14. října do 2. prosince 1848, kdy se císař Ferdinand I. vzdal vlády ve prospěch svého osmnáctiletého synovce Františka Josefa I. Bezpochyby zaučinkovala i okolnost, že – jak píše Miloslav Hýsek v monografii *Literární Morava v letech 1849–1885* (1911), „protilek pravověrného směru ve svých přednáškách pevně zastávali v Olomouci profesor morálky Jan Kutschker, později vídeňský arcibiskup, a v Brně profesor dogmatiky (...) Ferdinand Panschab, oba tvrdí Němci, plní nenávisti ke Slovanstvu a mladému národnímu hnutí tím nebezpečnější, že nabýli rozhodujícího vlivu na své biskupy“.

Vídeňský církevní dignitář

Olomoucký profesor morální teologie Kutschker zřejmě zaujal i mladistvého monarchu a jeho nejbližší okolí, neboť byl roku 1852 povolán z Olomouce do Vídně, aby zde zaujal pozice c. k. dvorního a hradního faráře, vrchního představeného Frintanea, roku 1848 rektora magnifika vídeňské univerzity a v letech 1856–1876 ministerského rady na ministerstvu kultu a vyučování. Jako vynikající znalec kanonického práva a nejbližší spolupracovník kardinála vídeňského arcibiskupa Josepha Othmara rytíře

von Rauscher podílel se výrazně na přípravě konkordátu, uzavřeného 18. srpna 1855 mezi rakouským císařem Františkem Josefem I. a papežem Piem IX.

K církevním dignitám J. B. R. Kutschkera nato přibýly probošství v dómu sv. Štěpána (1861), generální vikářství vídeňského arcibiskupství (1862), infulované opatství kláštera v Pagrany v Uhrách, úřad křtícího vídeňského biskupa či titulární arcibiskupství v Karrhách (v té době i nyní město Harran v Turecku). Při těchto náročných aktivitách si našel čas, aby připravil a v pěti svazcích v letech 1856–1859 vydal svůj sumární právní spis *Das Eherecht der katholischen Kirche nach seiner Theorie und Praxis (Manželské právo katolické církve podle své teorie a praxe)*.

Vídeňský kardinál arcibiskup

Po smrti kardinála vídeňského knížete arcibiskupa J. O. rytíře von Rauscher byl biskup J. B. R. Kutschker nominován císařem Františkem Josefem I. 12. ledna 1876 na stolec vídeňského knížete arcibiskupa. Nominaci potvrdil papež Pius IX. dne 18. dubna téhož roku, jenž též propůjčil instalovanému arcibiskupovi 25. července 1875 kardinálský klobouk s titulárním římským kostelem Sant'Eusebio. Z tohoto titulu se kardinál arcibiskup Kutschker zúčastnil roku 1878 v Římě konkláve, jež zvolilo papeže Lva XIII. Dne 23. ledna 1881 J. B. R. Kutschker zemřel po předchozím záchvatu mrtvice a byl pohřben v hrobce vídeňských biskupů v dómu sv. Štěpána. Jeho jméno nesou dodnes ulice (Kutschkergasse) ve vídeňském okrese Währing, jakož i každodenní trh pořádaný v této ulici (Kutschkermarkt) a zdejší restaurace a vinárna Kutschker 44.

Adolf Dauthage (1825–1883): Kardinál Johann Rudolf Kutschker s hvězdou velkokříže rakouského císařského řádu Leopoldova a odznakem téhož řádu. Litografie z roku 1876, Albertina, Vídeň.

zrcadlení

foto:
Gabriela Knýblová

Daiyana Chaparro je z Kolumbie. V současnosti je na výměnném studijním pobytu na katedře rozvojových a environmentálních studií Přírodovědecké fakulty UP.

Estudiar en Olomouc ha sido una experiencia nueva para mí, ya que esta es la primera vez que vengo a Europa; en este sentido el ambiente de la ciudad y su proximidad a tantos lugares llenos de historia y cultura hacen que la estancia aquí sea única, interesante y llena de emociones en todo momento. Así mismo, no solamente ha sido una oportunidad de crecimiento personal al encontrarme con nuevas culturas, sino además la calidad educativa y el enfoque de la Universidad han aportado también en mi proceso de formación profesional al ampliar mis conocimientos y conocer nuevas formas de entender el mundo. Desde mi perspectiva, estos espacios en donde estudiantes de otras partes del mundo podemos compartir en la academia y el día a día permiten el intercambio de ideas y así mismo a entender el mundo de forma más tolerante haciendo amigos y relaciones de diferentes países.

Studium v Olomouci je pro mne novou zkušeností, protože v Evropě jsem poprvé. I proto a především díky atmosféře města a blízkosti tolika historických a kulturních míst je pro mě můj zdejší pobyt jedinečný, zajímavý a plný různých emocí. Ale nejen to, že se mohu setkávat s novými kulturami, je pro mě příležitostí k osobnímu růstu. Také kvalita vzdělávání a zaměření univerzity přispívají k procesu mé profesní kvalifikace a já tak mohu rozšiřovat své znalosti a poznávat nové cesty porozumění tomuto světu. Podle mého názoru tento prostor, v němž studenti z různých zemí mohou každý den na akademické půdě sdílet své nápady a myšlenky, umožňuje lépe chápat svět a tolerantnější přístup založený na budování přátelských vazeb mezi lidmi z různých států.

Máme je rádi. Čteme je. Posloucháme. Vyprávíme. Příběhy. I náš letní Žurnál je příběhový. Je jich tu hned několik, které byste si neměli nechat ujít. A protože je – otřepanou frází řečeno – píše život, ne vždy končí happy endem a ne vždy už jsou uzavřené. Přesto stojí za přečtení, nabízejí totiž mnohem víc než sladkobolnou romanci. Nutí nás přemýšlet. Třeba nad politickými a sociálními experimenty s africkými dětmi nebo nad tím, zda jsme národem Kubišů a Gabčíků a jaký díl hrdinství v sobě neseme my sami, či nad otázkou, kolik entuziasmu člověk potřebuje, aby změnil svou kariéru a přijal výzvu, kterou před něj osud nečekaně postaví.

Vlastně jsou to příběhy plné naděje, že, i když to tak v první chvíli někdy nevypadá, hodně z toho, co se kolem nás děje, dokážeme ovlivnit nebo dokonce změnit. Pokud najdeme sílu, odvahu a chuť. Jako hrdinové našich UPříběhů.

Hodně letních příběhů vám přeje

Ivana Pustějovská
vedoucí redakce médií UP

KRISTÝNA JANOŠKOVÁ: TVÁŘE, BERLÍN, 2018

První místo ve fotografické soutěži Popkultura kolem nás, kterou uspořádali organizátoři Olomouckého majálesu UP, získala studentka Kristýna Janošková. „Do soutěže jsem se rozhodla přihlásit na popud kamarádů a také proto, že focení miluji. Zaměřuji se při něm zejména na spontánnost, emoce a atmosféru, to je pro mě alfou a omegou,“ uvedla studentka filozofické fakulty.

Univerzita
Palackého
v Olomouci

ALL RUNNERS ARE BEAUTIFUL

Běh o pohár
rektora UP

Mattoni
1/2Maraton
Olomouc

15. června 2019

RUNCZECH

